د ملاامير ديوان

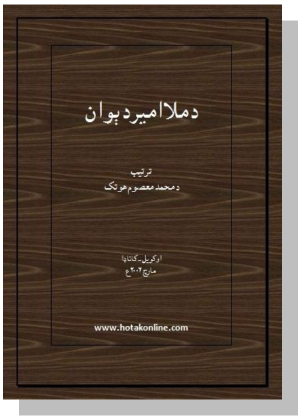

ترتيب
د محمد معصوم هوتک

اوکويل ـ کاناډا
مارچ ۲۰۰۶ ع

Ketabton.com

www.hotakonline.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیراودېوان يې

دملاامیرددېوان دغه نسخه ،چي مادچاپ له پاره تیاره کړه ، ماته د ۱۳۶۵ ش کال په سر کي په کندهارکي لاس ته راغله اوترکتلووروسته يې راته څرګنده سوه چي دانسخه داروانباد حاجي دوست محمدبرېخ له کتب خاني راوتلې وه[1] .حاجي صاحب مرحوم پخپل قلم ځای ځای د شاعرنوم دنومړي خطي نسخي پرځنډوکښلی و[2] .

دملاامیردېوان دحجم له مخي وړوکی دیوان دئ او(۸۰) غزلي او نظمونه لري خودالفبې دتولوپتیوغزلي پکښې سته . دپای پاني يې د (یاء) ردیف ته رسېدلي دي خوځوپاني يې کنډودي . مادانسخه تر موندلوځومیاشتي وروسته دزېري په جریده (د۱۳۶۵ ش کال ۹ ـ ۱۰ ګڼه) کي معرفي کړه اودهغي لیکني لنډیزدلته مکرر رانقلوم:

---

[1] حاجي دوست محمد برېخ دسراج الملت والدين اميرحبيب الله خان دپاچهۍ په دوهم کال (۱۲۸۲ش) په کندهارکي زېږېدلی اودظاهرشاه دپاچهۍ په شپږدېرشم کال(۱۳۴۸ش) په کندهارکي وفات اوپخپله پلرنۍ هدیره کي ښخ دئ. پلاریې قیام الدين خان اونیکه يې محمديوسف اخوندزاده نومېدی. دحاجي دوست محمد برېخ پېشه سوداګري وه اودخورلسمي هجري شمسي پېړۍ په دېرشموکلونوکي يې د کندهار د شاه بازارپه ختیځه راسته کي دپوښلي چارسوشمال ته دخارجي بوټونوپلورنځی درلود. حاجي صاحب په پښتوژبه دنثرپه برخه کي قلم چلاوه اویوه غني کتابخانه يې درلوده چي دپښتووپارسي وعربي ژبو خطي نوادريې پکښې خوندي کړي وو. دده کتابتون په کندهارکي داروانباد محمدحليم سليمي (۱۳۸۴ ش مړ) ترکتابتون وروسته دخطي نسخودکیفیت اوکمیت له درکه مشهوره کتابخانه وه . دبایزیدروښان نوې موندل سوې رساله ، چي دعلم درسالې په نامه په ۱۳۶۴ ش کال داروانبادسرمحقق دوست شینواري په سریزه او سمون په کابل کي خپره سوه ، دحاجي دوست محمدبرېخ له کتابتون څخه راوتلې وه . دحاجي دوست محمدبرېخ زوی نوراحمدبرېخ هم دپښتو ژبي لیکوال او دطلوع افغان اخبارپرکاره قلمي همکارو. نوراحمدبرېخ په ځواني کي مړسو (دی بایدله اروانبادپوهاندډاکټرنوراحمدبرېخ سره مغالطه نه سي).

[2] زه (هوتک) دنومړي لیک دده دکتابتون دنورونسخودکتلوله خاطره پېژنم اوزماپه کتابتون کي دحاجي دوست محمدبرېخ په قلم داخونددروېزه دمخزن الاسلام ځیني برخي سته چي دخپل کتابتون دیوې نسخي اوداروانبادسليمي دکتابتون دکومي نسخي ترمقابله کولووروسته يې يادابنت کړي دي. دحاجي صاحب مرحوم لیک په نسبتاً ښکلوخطونوکي راتلای سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ملاامیردخورلسمي هجري قمري پېړۍ په سرکي په کندهارکي يوله هغوشاعرانوڅخه و ، چي مردف دېوان يې درلود اوشعرونه يې دخلکو خولوته لوېدلي وو . هسي خوپه پښتنوشاعرانو کي مـــوږد (امير) او (اميرمحمد) په نامه ځوتنه پېژنو،خوپياوړي محقق پوهاند عبدالشکور رشاد د پښتانه شعراء په دريم ټوک (۸۲۷ مخ) کي د امير په نامه يوشاعرمعرفي کړی دئ ، چي زموږتربحث لاندي ملاامیرسره يې ځيني ګډ وجوهات سته . دی ليکي : " اميرپه ختهٔ پوپلزی و ، د کندهاردتلوکان[3] په کلي اوسېده دده دپښتو مردف دېوان شته او د پارسو اوعربي دېوانونودلرلوپه باب يې هم خبري کيږي .... دده ژوند د ۱۲۹۱ هـ ق کال[4] په حدودو کي تپاکلای شو اوعمريې تر۹۵ کالو پوري رسېدلی دی . له دېوانه ځخه يې معلومېږي ، چي د ژوند وروستي کلونه يې په ګرش (هيلمند) کښي تيرکړي دي " .

ددغي ليکني په استناد د ((فرهنګ زبان و ادبيات پښتو)) محترم مولف هم دده يادونه کړې ده . په پښتانه شعراء کي دامير دکلام د (ی) رديف ځلور پښتو بيتونه خوندي دي . زه په غوڅه توګه حکم نه سم کولای ، چي (امير)او (ملاامير) به يو سړی وي . د (امير) په باب خو لوی محقق پوهاندرشادليکي ، چي ظريفه او شوخه طبعه يې درلوده . د ملاامیرپه دېوان کي مادظرافت اوشوخۍ صريحه نمونه ونه موندله . خو دعصر او وخت نزدېوالي اود اوږده عمر تېرول او د ملاامیرپه

[3] تلوکان دکندهاردپنجوايي ولسوالۍ مربوط کلی دئ،چي دکندهار ښار لويديځ لورته پروت دئ. شاوخوايې دانګوروباغونه دي. دپښتواوفارسي ژبي شاعراو د تاليفاتوځښتن ساګزی ملاحسن اخوند(۱۱۷۷ـ۱۲۴۵ هـ ق) دهمدغه تلوکان دئ. فارسي دېوان يې چاپ سوی دئ.زما (هوتک) سره يې يوه ښکلې قلمي نسخه سته ، چي دهرات دنائب الحکومه سعدالدين خان د زوی عبدالعلي خان(خان آغا ؟) په پرمايښت د ((محمد رحيم الکوزي قندهاری الاصل ساکن هرات)) په قلم ليکل سوی دئ.

[4] دغه کال په پښتانه شعراء کي ۱۳۹۱ هـ ق راغلی دئ ، چي چاپي غلطي ده . دغه غلطي زما په پورتنۍ مقاله کي ، چي په (زيري) جريده کي خپره سوې ده ، بياتکرار سوې ده . د مقالې ترچاپ وروسته ما اوفاضل استاد په دې باب خبري هم وکړې او ماوعده ورکړه ، چي دغه غلطي به يو وخت سموم . دادئ اوس (اووه ويشتمه دمارچ ۲۰۰۲ ع) مي خپله ژمنه پوره کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دېوان کي د (نهرسراج ویالي) یادونه[5] (۱) بیاهغه وجوهات دي ، چي ددوی ترمنځ شریک دي. د اوسنیو ماخذونو ، روایتو او دېوان څخه دا فیصله ګرانه ده ، چي ((امیر)) او ((ملا امیر)) به یوشاعروي. په هر صورت زه اوس دی د ((ملا امیر)) په نامه دموجوده دېوان له مخي تاسي ته درپېژنم اودېوان یې درته معرفي کوم. نوره څېړنه به راتلونکي ته پرېږدو . ګوندي داسي مواد لاس ته راسي ، چي ددې موضوع له سپینېدو سره مرسته وکړي.

زمادکتابتون په خطي نسخوکي دملاامیردیوان سته،چي نوم یې ((مخبر العشق جدیدی)) پرایبنی دئ . دیوان مردف اودپای له خوانیمګړی دئ. دوروستی پاڼي رکاب یې (څمامقصود) لیکلی دئ ، چي داکلمات دراتلونکي مخ دلومړي بیت شروع ده . نسخه پرعادي کاغذ په توره سیاهي لیکل سوې ده اودډېر بي سلیقي او بېسواده کاتب کارمعلومېږي. څرنګه ، چي دېوان نیمګړی دئ ، دکاتب نوم اود لیکلو کال یې نسته . ددېوان پرځنډو څوځایه ۱۳۲۷ او یوځای ۱۳۲۸ کښل سوي دي. نه پوهېږم ، چي دابه دلیکلوکال یاکلونه وي که یا ؟ د دېوان ټولي غزلي اتیاوو ته رسیږي اود(ی) ردیف هغه څلوربیته ، چي د پښتانه شعراء په دریم ټوک(۸۲۷مخ) کي خوندي دي ، ، دلته نسته. که (امیر) او (ملاامیر) یوشاعر وي ، نونبایي دغه بیتونه به په هغو پاڼوکي وي ، چي ضایع سوي دي. ددېوان پیل داسي دئ:

له بسم الله وروسته. هذا کتاب مخبرالعشق جدیدی.

نن مشغول سه په الحمد و پــه ثنا   په دهان کښي دي چلیږي ژبه ستا

[5] دنهرسراج دویالي یادونه زه پردې خبره دلیل بولم ، چي ملاامیرپه هیلمندکي هم استوګنه کړې ده او احتمالا په((ګرش)) کي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

هربنده لـــــــره لازم ثناګويي ده   په قرآن کښي بيان کړی پاک مولا

++++

له ديوان څخه يې مادده دژوند په باب زيات مشخص ټکي ونه موندل.
دامير حبيب الله (۱۳۱۹ـ۱۳۳۷ هـ ق) يادونه يې ثوځايه کړې ده:

د سراج الملة والدين نبـــــــــه دبدبه ده
ملا امير دده دوعاګوی[6] نه د فرنګ يم

اويا:

ډيردي عــــــــــــــمر دامير حبيب الله وي
ترســـــايه لاندي ناست امتيان ستا محمده
تل مشغول د قندهار پـــــــــــه آبادي ده
اوس مشغول پـــه نهرسراج نهرا على محمده
نهرسراج به خدای معمور که وخت نژدې دی
ملا امير فقير دوعـــــاګوی ده هرصبا محمده

دنهرسراج واله (ويالہ) په ۱۳۲۵ هـ ق کال دهيلمند له رود څخه افتتاح سوه[7]

دديوان د (ب) رديف ديوې غزلي مقطع داسې ده:

ديارلس صدی هــــــــم شپږويشت کاله
ووتيرشوي ملا امير بيان کوي له هره باب

[6] ((دوعاګوی)) بايد دوې ښپې ولوستل سي.
[7] حبيبي ـ عبدالحي پوهاند ـ دافغانستان تاريخي پيښليک ـ ۲۲۲ مخ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دیارلس سوه شپږویشت هـ ق کال دامیرحبیب الله دپاچهۍ اووم کال دئ. له دې تولو خبروڅخه څرګندیږي ، چي دامیرحبیب الله دپاچهۍ دوران دملاامیر د شاعرۍ د اوج زمانه ده. په دغه وخت کې دی سپین ږیری دئ ځکه وایي:

ملاامیرپه سپینه ږیره تل ژړاکړي
راشه زماپرغریبۍ وکړه پــوښتنه

++++

اشعاریې دده پرعلم او پوهې باندي شاهدي ورکوي. دتصوف خوایې درنه ده. اخلاقي شعرونه هم لري. له اشعاروڅخه یې معلومیږي ، چي ملاامیرپه سلوک کي دنقشبندیه طریقې پیرو دئ . دسلوک اوسیر پړاوونه داسي بیانوي:

دوحدت له باغه درخته راښکاره شوه
نه یې مثل پـــــه زمین لکه نشترو

....

دتوحیدترسوزن ووزه که یکتا یې
که دوتا یې ځان یکتاکړه یک بشر

......

محبت دخدای نـــــهال پرخپل زړګي کړه
اوبـــــــــوه یې په چشمه د شــریعت
اســــــــم ذات د زړه صیقل دسالکانو
تصفیه د زړه راځي پــــــــــــه طریقت
بیابه کشف و کـــــرامات درته حاصل شي
پوشیده لـــــــره داحــــــال د حقیقت
معرفت مي شناخت دخدای پرخپل طاقت ده

(c) ketabton.com: The Digital Library

((ملاامیر)) تعریف کـــــــــوي دمعرفت

په دېوان کي يې يوه تقريبا بشپړه فارسي غزله اوڅوشير وشکر بيتونه سته. فارسي شعر يې دټيټي سويې شعردئ او خوندورنه دئ.

+++++

+

دادهغي ليکني لنډيز و ، چي ماشل کاله وړاندي دکابل په زېري جريده کي خپره کړې وه[8](١). تردې وروسته مي ددېوان قلمي نسخه د چاپ له پاره تياره کړه. اودتيارسوي متن يوه برخه مي (د" ق"تررديفه) پخپل خط په يوه جلاکتاب کي پاکنويسه کړه اونورکارله ګران هيواد څخه دراوتلوله اسيته نيمګورپاته سو . دامتن اوخطي اصل يې له هيواده راته زماورکراچي ته راورساوه اومابياله ځانه سره کاناډاته راووړ(١٩٩٢ ع) . سږکال مي دکاغذوله منځه دامتن راوايست له سره مي وکوت اوکمپيوټري چاري مي يې بشپړي کړې اودخپلو هغو ليکنو په تاخچه کي به يې کښېږدم، چي زماناچاپ آثاردچاپ په انتظار پکښې پراته دي.

دنوي کتني په ترخ مي لازمه وبلل داخوټکي نورهم پرخپله پخوانۍ ليکنه باندي ورزيات کړم:

ملاامیردمتوسطي درجې ملا ، دټيټي سويې شاعر، دلوړجوش و خروش مخلص سالک دئ اوپه سلوک کي دنقشبنديه طريقې لاروی دئ. دېوان يې له يوڅوغزلوپرته نورټول دسيراوسلوک مسئلوته وقف کړئ دئ اودتصوف غامض اوپېچلي موضوعات يې په ډېرساده

8 دنومورې مقالې بشپړمتن زمادناچاپه اثر" کچکول"په لومړي ټوک ۳۷ مخ کي خوندي دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شعرکي بیان کړي دي .دده شعرله لویه سره هم فوق العاده ساده اوله هنري مزیته خالي دئ اوفني کمزورۍ،قافیوي نیمګړتیاوي اودوزن ناهماهنګۍ یې دلوستونکي مخي ته ډېري راځي،خودتصوفي اړخ زیاتوب یې دشعري قابلیت د نه وړتیا له امله دشعر خوند ورنګ نور هم ورپیکه کړئ دئ . ده ته خپل شعرکله کله دومره لوړښکاره سوی دئ چي وایي " پخته کار سالک " به یې په بیان پوهېږي (د " ن " ردیف) خو حقیقت دادئ چي دده په شعرکي مفاهیم بیخي په ساده پیرایه کي بیان سوي دي .شاعرته دسیروسلوک اوطریقت پرورشوباندي ځان " بالغ " ښکاري اود " دستار " تړلوتمه لري (د " ع " ردیف) خو ځای ځای بیا پخپله ورته ځان " ناقابل " ایسي (د " ف " ردیف) . شاعردسلوک دلاري خطرات هم له پامه نه دي اچولي اودآیات وحدیث په استشهاد وایي چي په طریقت تربل هرمسلک د"ملحدۍ" خطره ډېره ده(د " هـ "ردیف) . دی دخطرځای هم دخپلي تجربې اوپوهي له مخي نویو سالکانوته ورښیي (د " ن "ردیف) .

شاعر غواړي دځینو کلماتو په راوړلوسره خپله تواضع اوانکسار تمثیل کړي اودځان له پاره د(کمینه ، دون همته ....) کلمات کاروي خو ددغو کلماتو مروجي معناوي دعجزو انکسار ښکارندویي نه کوي ، بلکي استعمال یې دلاسه لا د شخصیت ددرناوۍ پله سپکوي.

دملاامیرپه دېوان کي دیولړتاریخي پېښویادونه سوې ده چي مایې دلومړي وارمعرفۍ په لیکنه کي مثالونه راوړي دي اوتاسي یې یوه برخه وړاندي ولوستل (دسراج الملت والدین امیرحبیب الله خان ، دکندهار دنایب الحکومه یادونه اودنهرسراج دویالې دکیندلوکار) . ددې پر څنګ دی وطن ته دروسانودراتګ خبرداری اودهغوپه مقابل

(c) ketabton.com: The Digital Library

کي دغزا اوجهادهخونه کوي (د " و " ردیف) چي مادهمدې متن په (۲۱) مخ (۱) حاشیه کي تبصره پرکړې ده.

دملاامیرشعري ژبه په عمومیاتوکي دلویدیځي لهجې ځانګړتیاوي لري اوپه خصوصیاتوکي بیادهیلمنداوروزګان دشاوخوا پښتنوژبه تمثیلوي . دی ځای ځای دشعري اړتیاله اسیته د کلماتو وروستي حرکتونه غورځوي او" نعمتونه" د "نعمتون" په شکل کاروي.

داوه هغه ټکي چي یادونه به یې دملاامیردشعرپه پوهېدلوکي مرسته وکړي.

محمدمعصوم هوتک
اوکویل ـ کاناډا
۲۷ مارچ ۲۰۰۲ع

(c) ketabton.com: The Digital Library

بسم اللّه الرحمن الرحیم

نن مشـــــغول شه پــــــــه الحمدو په ثنا
په دهـــــــــــان کښي دي چلېږي ژبه ستا
هـــــــربنده لـــــــــــره لازم ثناګویي ده
په قــــــــــرآن کښي بیان کړي پاک مولا
صددرودوصدسـلامه دي انعام وي
له ماخـــــــــــواره امتي پرخپل پېشوا
هـــــــم پرآل هـــــم پراصحابو دده باندي
هـــــم پــــــــــرواړه ګذشته وو انبیا
که ظاهــــــــــرباطن الف شوي مردانه يې
په لباس د (ج) پـــــه پټ شي ســــــرتپا[9]
که د(ز)نسبت دي وکـــــــــړوخپل نفس ته
پردغــــه تقصیرهمېش کـــــــــــوه ژړا
نبه محکمه پیالـــــــــــه نوش دقناعت کړه
بې صبري ده بدبختي لـــــــــــویه بلا
شفقت دفقیروعـــــــــــــــظ ونصیحت دی
زیاتي نه لـــــــــــــري قدرت دضرب پرچا
راشـــــــــــه ونیسه محکم دربارمحکمه[10]
ځان ورګـــــډ کـــــــــړه په مجلس داولیا
هرګناه لـــــــره زنګـــــــــونه پرزړګي دي
آئینه دزړه لـــــــــه زنګه کـــــــــړه صفا
که صادق يې یک بیني یک جهتي کـــــــړه
دتــــــوحید پرلارتـــــــلای نه شي دوبین بیا

---

[9] سرتپا = سرترپا
[10] دانیم بیتی کټ مټ ولیکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګمراهـــــــان دزمـــــاني ترحساب تېردي
(ملاامیره) کناره شـــــــه له هـــــــــرچا

***

که ساقي راکه جـــــامونه دکـــــــوثربیا
پـــــه کارنه لــــــــرم دنیاو سیم و زربیا
هست مي ستا په هست موقوف ده فضل وکړې
پرخپل هست باندي دهست وکـــــره نظربیا
په نظردکامــــــــــــلانومي منظورکړې
معتکف دي ددربارېــــــــــــم هم ددربیا
ممکنات چي رب پیداکــــــړه په قدرت خپل
داهـــــــــــمه دي نښاني دپیغمبربیا
هیڅ دحسن سیال (یې) نشته پـــــه دنیاکښي
سیالي نه که ستالــــــــه رنګه شمس قمربیا
چي پیدایي ستالـــــــــــه رویه کل اشیاکړه
پاک الله پرتاعـــــاشق ، تې[11] کړې اظهربیا
ودیدن ته دي محتاج شــــــــاه وګدای دي
که روزي مي ستادیدن شي پـــــــه محشربیا
زه چي مست ورندانـــــــــــه دزماني یم
ډېرمستان رندانـــــــــه دي ستاددربیا
عشق دي هسي سرګردان کړم په عــــالم کښي
نه پوهېږم پــــــه خپل نفـــــــع و ضرربیا
بې صبري مي شوه غالبه ستاپـــه عشق کښي
قناعت پیاله که راکـــــــــــړې پقدربیا
دهجران په اورمي مــــــــــه سیځه صنمه
(ملاامیر) که مـــــــــفرح کړې په نظربیا

[11] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

صدقـــه شه صدقــــه شه دل وجـــــان زما
تـــــــردیدن وتـــــــردیدن دخپل جانان زما
یـــــودیدن وعاشقـــــانـــــولره بس ده
همېشه دوی ثناخـــــــوان دي دخوبان زما
منتـــــــــظرورتــــــه ولاړدي بې اختیاره
که معــــــــمورشي په دیدن دګل ریحان زما
نه له سترګـــــوغائبېږي نه په سترګوبرابرده
لاردعقل نشته چي څرګندبه شي سبحان زما[12]
هیڅ تعلیم وعاشقـــــانــــــــووته نه شي
دواړه کــــــونه دي پرې اېښې پرجانان زما
شابس شابس دعـــــــاشق پرهمت باندي
چي یک بین شـــــو یک جهته پرمیدان زما
(ملاامیر)غــریب دوبین دئ تې[13] یکبین کړه
رب کـــــریم ده هم رحیم ده هـــــم رحمان زما

***

چـــي طالب شــــــوم دمطلـــــــوب
په کـــــال سلب شــــوم مســـــلوب
هســــــــي رنځ راباـــــــدي راغـــــــی
په مثـــــــال لــــــــکه ایــــــوب
دعشــــــــق دارنـــګ ســــــخته زورده
بې بصرکئ[14] عشـــــــــق یعقـــــــــوب
که معشــــــــوق هرڅوجفـــــــاکــــړي

[12] ددې بیت څېړې د غزلي دنوروبیتودڅېړو پرپرتله زیاتي دي.
[13] تې = ته یې
[14] کئ = کړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

وعاشـــــق تـــــه وي مرغـــــــــــوب
عاشقـــــــان چـــي همېــــــــــــش ژاړي
بیمـــــــــــاران دي پـــــه مقــــــلوب
لــــــه دې رنـــــــخه به روغ نـــــه شــــي
بــــــــي دیــــــــداره د محــــــبوب
د عشـــــق هســــــــي غــــــالب کاره ده
خـــــوار عاشـــــق کاندي مغلـــــوب
پخـتــــــه کــــــار عاشـــــق هغـــــه ده
چي خپـــــل عشـــــق کانـــــدي محجوب
کـــــه مخلـــــوق تې عشـــق ظاهر شـــي
ښــــــه یــــــــي نه بـــــولــــي کتُـــــب
ربـــــــه عشـــــق مي پوشـــــــیده کړي
هـــــم پر شـــــرق هـــــم پر غـــــروب
لـــــه نقصـــــانه عشــــــق نګـــــاه کړه
نفــــس حـــاضره پر شمال هم پر جنوب[15]
مــــلا امیــــر غریب بیــان کوي له عشقـــــــه
په مثـــــال لکـــــه مرغـــــه اخلـي حبوب[16]

❋❋❋

له کاملـــــه پیالـــــه نوش کـــــه په شتـــــاب
پرهېزي شــــــه لــــــه ګنـــا کــــه اجتنــــاب
خپــــل باطن کـــــړه پاکـــــیزه له هره خُبثه
ځان لایــق کړه چـــي منظور شــي دا حبـاب
بعضـــي خلــــــک په ظاهر ډېر آراستـــــه وي
په باطـــــن کي خباثت وي بـــي حســـــاب

---

[15] دانیم بیتی ځلورخپې زیات دئ
[16] حبوب = داني . جمع یې حبوبات دي

(c) ketabton.com: The Digital Library

بعضـــي خلګ په باطـــن ســـم آراسته وي
په شــــريعت[17] وي هم ملامت هـــم په کتاب
دغه دواړه نقصـــــاني پـــــه آخــــرت وي
چي حاضر شي په ميدان د ســـــوال جواب
بختور ده چي ظاهــــــر باطـــن (يې) د واړه[18]
بــــرابر د شريـــــعت شـــــوه د وهـــــاب
راشـــــه تينګ پر شريــــعت شه که دانا يې
په شريـــــعت به مفتوح شــــي د جنت بـاب
که څراغ د شريــــعت خـــداى په لاس درکړ
وبــــــه نور ته يې عـــــاجز ماه و آفتـــاب
هغــــــه څــــوک چي ردوي حـــکم د شـرع
خـــــلاص به نـــه شي د دوزخ د سخت عذاب
پټ پنهـــــان له خپله خدايه مشغـــــولا کـــړه
د صديــــــق د سيني بـــــــوی تـــئ[19] د کباب
کامـــــلان مي غوصـــــان د عشـــق دبحــــردي
ځان جهـــــان وځني هېر غــــرق په دريـــاب
پيروي د کامـــــل وکړه که صـــــــادق يـــــي
زموږ په لاس ده د قـــــرآن محکــــــــم تنـــاب
ديارلـــس صدي شپږويشت کـــاله وو تېر شوي
ملا اميــــر بيـــان کـــوي لـــــه هـــره بـــاب

***

که وصال دجانان غـــــــــــواړي په قيامت
په اخلاص وپـــــــــه تصديق وکــــــړه طاعت

---

[17] شريعت دلته دعوا مو په شان دوه څپه پيزبايد ولو ستل سي.
[18] اصل: هغه بختورده چي ظاهرباطن دواړه
[19] تئ = تلئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

په مجلس د دلبرانو به ورګډ شي
که دي ترک کړ د دنیا زېب وزینت
بې بقاده دا دنیا هیڅ باور نشته
په مثال لکه تېزباد ځي په سرعت
په دنیا پسي هلاکه زمانه ده
ابلیس کاندي حرص غالب تر قناعت
دانایان مي دي مشغول دیار په مینه
پروانه که د دنیا په زیان کثرت
اولیاء خدای نازولي په دوه کونه
ښه دیدار به ورعطا کړي هم جنت
توکل مو پر خپل خدای زمونږ مومنانو
بې له خدایه تکیه نشته د راحت
ښه تقوا و همت خوی د مسلمان ده
د شیطان تابعان ډک په خباثت
امان راکړي د ابلیس د بده خویه
د ده خوی ده ګمراهي بل فضیحت
مقصود د تینګ کړه سوا پر بږده[20]
رضاجوی شه د ښه خدای هم د حضرت
محبت د خدای نهال پر خپل زړګي کړه
او به یې په چشمه د شریعت
اسم ذات د زړه صیقل د سالکانو
تصفیه د زړه راځي په طریقت
بیا به کشف و کرامات در ته حاصل شي

---

[20] دا نیم بیتی ځلورڅپې کم دئ.
سوا = ماسوا. او ماسوا د خدای تعالی له ذات پرته نور و موجوداتو او مخلوقاتو ته وایي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوشیده لـــــــره داحـــــــال دحقیقت
تــــــــرعرش پــــورته دي اویازره حجابه
داخل کېږي عــــارفـــــــان بلند همت
معرفت مي شناخت دخدای پـــرخپل طاقت ده
(ملاامیر) تعریف کـــــــــــوي دمعرفت

***

خوارعاشقه معشوق ګوره که لـــرې استقامت
نن دي واردئ که پوهېږې دقـــــرآن په تلاوت
عوام خلق دي مجلس دعلـــــــماوفقراکړي[21]
له تاثیري[22] پیدا کېږي تــــــوانګري وقناعت
کـــــه راه رويي ســـــم پرلاردشریعـــت شه
رهروي بــې شریعته دئ سالک له[23] قبـــاحت
ملحـــــدان په زمانه کـــي هســــي ډېردي
هیڅ خبــرپه شرع نه وي نه په تــــرک دجماعت
موحدان مـــي مستقیم همېش پـــرجماعت وي
له ښه خدایه وي ترسان هـــم له عذابه دقیامت
په لبـــاس د حلـــــم پټ شه ســـر تر پایـــه
د حلـــم لباس دئ هرمومن له مرتبه د شرافـــت
حـــلم خوی د انبیأ و اولیـــأ دئ کـــه خبریې
قـهرغضب خوی د شیطان دئ نه دئ خوی د ولایت
غـافـــلان د یاره ذکره، نقصاني په دوارو کونو
عاشقان صفت ګویان د دلبرانو په دنیا هم آخرت
که تـــــرعرش و کرسي لـــویه دي سینه شوه

[21] اصل: عوام خلق دي مجلس دعلماوفقراکړي په هردم.
اوترلاندې بیاورته کښلې دي: دعالم مجلس کوه که ته دانایې
[22] له تاثیري = له تاثیره یې
[23] سالک له = سالک لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

سوا ءالله به هسي غرق سي لکه فرعـون هم جاهت[24]
(ملا امیره) پر عمل هیڅ تکیه مه کړه فضل غواړه
د غه لوی فضل عظیم دئ چي یې درکړ هدایت

***

د خوبانـــــو سردار تئ[25] پاس پر اسمان خوت
تېر تر عـــرش و تر کرسي پر ښتن ګران خوت
چي مشــــغوله پـــــه صلوت طیبات شو
هر ګفتن یې درمرجــــان تــر ښه دهان خوت
د امت غــــم یې زرغــــون پر پاک زړګي و
هېر یې نه و چي دربار تـــــه د سبحان خوت
پـــــــر دربار د حق تعالی یې قـدر ډېر دئ
وربخښلئ یې امت نـــاز یې چـــلان خوت
ګفتګوی د ګـــوی مګوی یې سره وکـــــړ
ګــــوی بیان د شریعت دین یې روښان خوت
د مګــــــوی خبري پټې له هـــــــر چا دي
پاک حبیب رب منع کــــړئ ډېر یې زیان خوت
طی شـــوه نه فلک اتلس کالـــــه یوه شپه وه
بې مثاله ښه مجلس د دوی تــــــر میان خوت
پنځه فرض لـــــــمونځونه شب و روز شول
که چا تـــرک کــــــړه آخرت لري[26] تاوان خوت
پنځه فـــــــرض[27] چي ادا پـــــه جماعت شي
خدای رسول به شي راضي دی پـه نېکان خوت
مومنانو امــــــــر ونهی تول پـــــر ځای کړئ

---

24 جاهت:
25 تئ = تلئ (د کندهار کړدود)
26 لري = لره یې، ته یې
27 فرض کلمه دلته دوي ځپې بايد ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نصیحت د (ملا امیر) پـــــــــر دل و جان خوت

***

زمـــــــــوږ و تا ته دی ســـوالونه یا مغیث[28]
له تا غـــــواړو ډک جامـــــــــونه یا مغیث
حاجتمند درتـــــــــــــه ولاړ دي بې شماره
فریاد رس یې، له تا غـواړي حاجتونه یا مغیث
حاجت زمــــــا ده ستا رضا پـــــه دواړو کونو
د رضا دي طلبګار یـــــــم په عمرونه یا مغیث
هیڅ مقصود مې په ظاهـــــــــر باطن بل نشته
ستا رضا ما خلاصوي له هــــر غمونه یا مغیث
ربه قطع انتظار د خـــــــــوار عاشق کـــــړې
رحم وکـــړه دیدار وکړه ته پر وکړه کرمونه یا مغیث
هر عـــــــــاشق چې وي صادق په محبت کښې
تر چشمانـو یې خو ناب وهي موجونه یا مغیث
و خپل یار ته ســــــــل نظره د عاشق وي په هر دم
یــــــو نظر یې ستا دوا دئ د زخمونه یا مغیث
رد ، قبول دواړه مـــــــــوقوف ستا په رضا دي
و بنده تــه څه معلوم دي ستا حکمونه یا مغیث
مـــــــــومنان مې مقبولین پـــه دوه جهان کښې
د تقوی توکل ډېر دي اجرتــــــــــــونه یا مغیث
ښه خلعت خدای د ایمان و مـــــــــوږ (ته) راکړئ
موږ پـــــــر دا خلعت همېش کړو شکرتونه یا مغیث
پاک قرآن دي راستولئ لـــــــــــــــوی انعام ده
پکښې ډېر د حل حــــــرمت دي بیانونه یا مغیث
زموږ ایمان پر پاک الله هم پر قرآن هم پر رسول ده

---

[28] مغیث (دمیم په پیښ) فریادرس ، هغه ذات چې فریادورته کېږي

(c) ketabton.com: The Digital Library

د(ملا امیر) پر زړه ډېر د عشق داغـونه یا مغیث

***

په کـــــوڅـه کې دي ولاړ دي رقیبان کج
همېشه راتـــــه قــــهرېږي غمازان کج
جنگ جـــدل مي له خپل نفسه شب و روز ده
بل پـــــر خنگ راتـه ولاړ ابلیس شیطان کج
په خپل فضل دي اسباب د جـــــهاد راکړ
په اسم ذات ســـــره وهـــمه کافران کج
د مومن زړه مي تـــــــرعرش عظیم لوی ده
اته برجــــــه پر ولاړ دښـــمن حیران کج
روح بادشاه عــــــقل وزیر ده که یې ګوري
نفس شیطان ورتـــــه ولاړ دي پر میدان کج
ښه تقوی و همت وکــــــــړه مدت ورکړه
اته برجه کـــــــــړه محکمه له نقصان کج
بیغمي هیخ پـــــه کار نــه ده د دښمن دار له[29]
د جــــــرس په شان بیدار شه هم نالان کج
که غافــــــــل شوې له طاعته له اذکاره
وبېرېږه لــــــه دوزخـــــه لـــــه نیران کج
محکمي دا اته برجــــــــه پـــــه طاعت وي
د غافـــــل روح (مي) بندي ده د شیطان کج
سنګــــــــــدلان چې ببدیني که سبب دا ده
د معصیت پـــه رنگ یې رنگ ده دل و جان کج
هغه څوک چې تـــوبه ګار شي زړه یې پاک شي
رب غفور ده هــــــــم رحیم ده پر عصیان کج
هـــــر مومن چې توبه ګـــار د ما مضی[30] شي

[29] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

له آینده و ځـــــان ساتي له هـــــر زیان کې
اول ځان تــــــه نصیحت کـــړم بیا و بل ته
(ملا امیر) بیان وکـــئ[31] د هـــــــر تاوان کې

***

عــــــاشقان سینه سوزان غـــــواړي قدح
ودربارته دي ولاړنـــالان ګـــریان غواړي قدح[32]
هـــــرعاشق چي دهجران تـــرمقام تېرشي
ګــــــــــویانوی شـــوپیدا ،وایـــــم نشرح[33]
بې صبرۍ راخخه هېرصبرسکـــــــون کـــړ
اوس له ډېري تلـــــــــــوسي شوم سینه شرح
په باطن کي دریاب پــــــه جوش خــروش ده
پټ پنهان[34] یم پکښي غــــرق زه یـــم فرح
خامکاران دي زیانکاران تـــرهــــــغه وخته
چي تمیزورمعلـــــــومېږي دنیکۍ هم داقبح
چي آهن رنګه جـــــــوش ونه که په اورکښي
یوه کیلي کله جوړېږي چي بـه قلف شي په افتح
که دعشق په اورکښي نفس سوخته پخته کړي
دزړه نوربه دي شي پورته کل زمین کاندي اوضح
شریعت درســــــول باغ زه یې باغبان یـــم
(ملاامیر) بې ډنګوي هـــم په ضمني هم په صرح

***

دفراق زهرمي نـــــــوش کـــړي زړه خوله تلخ

---

30 مامضی : تېرسوی وخت
31 وکئ - وکړئ
32 داغزل ډېري قافیوي نیمګړتیاوي لري.
33 نشرح یوراز نظم دئ ،چي دهلک دزېږېدلو پروخت دخوشالۍ په خاطر په ډله ییزه توګه ویل کېدئ.
34 اصل : پټ پنهم ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

زما مزاج شو هفته يي لکه د بلخ[35]
ستا وصال زما دوا د هر مرض ده
په کار نه لرم دوا د هند او جلخ[36]
د وصال کوخه دې کوخه دي خلاصه جانانه
رقيبان په مخه را غلل لکه ملخ
او س حيران يم چي پر کمه به تېر ېږم
لا ربه خلاصه په غره شي که په سلخ[37]
هسي ګرم ده بازار د عاشقانو
سوړ به نه شي د سياه بند په يخ کلخ[38]
و عاشق ته يې ژړا په برخه ورکړه
تل به ژاړي چي په زړه يې خنجر خرخ
هر ګياه مي په باران خوشحالي کاندي
(ملا امير) ده ډېر خوشحال په برف پرخ[39]

***

مورو پلار و ته هيڅ مه و وايه پوچ
مرتبه به دي کمتره سي ترمچ
پاک سبحان يې بيان کړی په قرآن کښي
د والدينو دئ حق ډېر و با سه غچ
بيا مي حق د استاذانو ده بې شماره
ښه محکم يې ټينګ وه لکه سپين ګچ
بيا حقونه په هر چا د علماوو

---

[35] وايي د بلخ هوا يوه هفته سړه بله توده وي. دلته د غه ټکي ته ضمني اشاره ده.
[36] په اصل کې (جلخ)ته کښلي دي: نام وطن است
[37] غره د مياشتي لومړۍ ورځي ته او سلخ د مياشتي وروستۍ ورځي ته وايي.
[38] په اصل کې (کلخ) ته کښلي دي: سردی سخت
[39] اصل : فرخ . خوځنګ ته يې بياورته کښلي دي: فرخ شبنم را ګويند. شبنم ته خو په پښتو پرخه وايي او دلته يې د شعري ضرورت له امله (پرخ) ليکلی دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

د نبي میراث یې وړی دئ په پچ
یو مومن پر بل مومن لري حقونه
نبه محبت سره کوئ شیطان که تچ[40]
له کفارو به همېش منازعه کړو
له کفارو سره دئ زموږ د دین غچ
که خپل شیخ که د بل شیخ ته د ست بوسي کړي
تا له فیض و برکت لاس یې کړه مچ
ترکوه خپله رضا د بل د پاره
د مومن وزړه ته ګوره نه یې لچ
(ملا امیر) فقیر که هر خو نصیحت کړي
دانایان خدای پوهولي د جاهلو ده خوله وچ

***

که مرګی درلره راغی ژوندون هیڅ
که وصال درلره راغی بېلتون هیڅ
دانایان په قیل و قال ډېر خوشحالېږي
وجاهل ته قیل و قال مرګ ژوندون هیڅ
که طاعت دي په مثال ریګ بیابان شي
په ریا به شي بر هم لکه ګلون هیڅ
ځان صدف رنګه صفا کړه په دریاب کښې
بې دریابه سنګ کلوخ هم سفالون[41] هیڅ
در قیمت دئ پیدا کړي په خپل صبر
بې قېمته پیسې ډېري د میسون[42] هیڅ

---

[40] تچ: دغوزاربدلو ، لوبدلو آواز (پښتو پښتو تشریحي قاموس) . دلته به دغوزراولو په معنا راغلی وي

[41] سفالون = سفال = کودري

[42] میسون: په معنایې پوه نه سوم. ښایي د مسیون = مسیو = ښاغلی اړول سوی شکل وي. د شاعر په وخت کي ځیني اروپایي اصطلاحات (انګرېزي او فرانسوي) افغانستان ته رسېدلي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمجـــــــنون دعـــــشق خبري چي باقي دي
ځني ورک ځان وجـــــــهان وهم سکون هيڅ
که مجنون غــــوندي صادق يې نن دي وارده
دليلی دوصال غــــــــم خوره نورغمون هيڅ
هرعــــاشق په خپل معشوق پسي مجنون ده
که معشوق وفاونه کړه شـــــــــواخون هيڅ
که عـــــاشق يې پيروي دپاک قرآن کـــړه
بې له خدايه بې رســـــوله نـــورحبون هيڅ
(ملاامير)[43]چـــي همېش ژاړي مـــراديې ته يې
بې له تادي تـــــول باطل واړه ســــمون هيڅ

***

دمخلوق پـــــــه صفت مه شـــــه ارجمند
ګمنامي کــــــــړه چي دي رب کاندي پسند
که هرڅولذيذطــــــــــعام وخوري بې ياره
هيڅ به درنه کــــړي په خوله وزړه کښي خوند
په مجلس کښي داشرافـــــــــونه ادب کړه
خبردارشـــــــه چي اوازنه کـــــــړې بلند
حــــــــرکات وسکنات که کلـــــمات وي
په ادب کښي احتياط کـــــړه که يې هوشمند
بندوبست دآخــــــــرت کـــــړه که دانايې
پــــــه کارنه ده ددنـــــــــياد بربست وبند
پردنيابـــــــه پاته نه شي هيڅ وګـــــــړی
که دمت حکم پـــــــروشي دخـــــــاوند
دطـــــاعت دي خدای درکــــــړي اسبابونه
نفس بندي کــــــړه دطاعت په لـــوی کمند

[43] اصل: ملاامیرمحمد. مادوزن دوارنی له خاطره ونه کیښ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځـان محکم کـــــړه دخپل رب وبندګۍ ته
په عقبا بـــــه نیک وبدشي درخــــرګند
بدبختۍ غلبه کـــــړي پرهـــــــــرچاده
(ملاامیره)ځـــــــان ساته له مکر وپنـــد[44]

***

څــــوک بندمه شه ددنیاپـــــه زیان وسود
خپل دلبرلـــــره ورتګ تاله بهـــــــــبود
پایمال کـــــړي عاشقان جــــــفادترکو
زه پایمال یم هـــــم اسیریم هـــــم مفقود
محصل دمـــــــــرګ که درشي سهل کاره ده
نه چي درومي تراســــــــمانه دعشق دود
بي وصاله څـــــه ژوندون بندګي نــــه ده
دوصــــــال دپاره ږده ســــــرپرسجود
که دعـــــجربندګي کــــــړه خدای قبوله
ستادرون به شي خوشبوی تـــــرلونګ عود
په هــــــرغــــم پسي بنادي ده آیات ګوره
پاک خلیل شـــــوپه امان غـــرق شونمرود
ســـــــودله خدایه زیان له نفسه پیداکېږي
په سبب دنفس هـــــــلاک شوه عادثمــود[45]
سخته روځ دآخــــــرت زموږپـــــــه مخه
اوس بایده دي استــــــغفارویـــل د درود

---

[44] په دې نیم بیتي کي(پند) دنصیحت په معنانه دئ راغلی، بلکي (مکروپند) دواړه اصطلاحاً دچل وفریب په معناراغلي دي.

[45] اصل : په سبب دنفس هلاک شوه عادیان هم ثمود.
عاد و ثمود: عاددسام بن نوح(ع) له نسله وه .ددوی له پاره خدای تعالی هود(ع) ورولېږه خودنافرمانۍ له اسیته دبادپه توپان هلاک سول اوثموددحضرت صالح (ع) امتیان وه . وایي دوی دنافرمانۍ له امله ټول وسوځېدل.

(c) ketabton.com: The Digital Library

شب وروزده کـــــوچ وبارد ښـــــــونیازمنو
لکه کوچ کـــــوي سحاب پـــــه بهارزود
دغج جهاززراته جوړکـــــــــــړی خپل دلبرده
نه پوهېږم چي به ووزم که به غرق شم په کبـود[46]
وجودي وحدت[47] مـــــــقام پـــرمنصوراغی
ځني ورک فـــــرق دواجد هـــــــم دموجود
خـــــــواربنده ده درمانده په دوه جـــــهانه
(ملاامیر) بیان کـــــــوي خدای یې مقصود

***

ددلبریاري کـــــــړه تېنګه تـــــــــــرپولاد
ځان یې یارکــــــــــړه په زاري و پـــــه فریاد
ترکـــــــوه خپله رضادیارلـــــــــــــه پاره
پـــــــه یوه نظربـــــــه تاکاندي اوتــاد[48]
ودلـــــــــبرته دي معلوم ظاهـــــــرباطن ده
کـــه تاریک وي کـــه صفاوي کـه کساد[49]
هـــــــــــرسړی چي دپاکانومجلس غواړي
ځان دي پاک کـــــړي له هــــرخبثه له فساد
هـــــــره درخته چي شیرینه وي په باغ کښي
پرمالک یې قــــــدرډېروي تـــــــرشمشاد
که خـــــــوک وکاندي نـــــظروحقیقت ته
بي له خدایه نـــــــــورمقصودهــــــمه برباد
غیروباســــــــه له میانه پــــــــرلاړسم څه

[46] دانیم بیتی دغزلي تربحرڅلورڅپې زیات دئ.
کبودته یې په اصل کي کښلي دي: دریای کبود
[47] اصل : دوحدت وجودي.
[48] اوتاد دخدای ددوستانو یوه ډله ده اودنړۍ په څلوروګوټو کي تصرف لري.
[49] کساد: هغه څه چي ناروا وي ، یارواج ونه لري یایې خریدارنه وي (غیاث)

(c) ketabton.com: The Digital Library

په وصال بـــــه يې معمورشي پــــه خپل مراد
ددنيا پـــــــه جاه دي هيڅوک غلـــــط نه شي
ګاهي ســــپوروي پـــــــــرسمند ګاهي افتاد
هـــــغه تخت چي په هـــــوا د سليمان تـــئ[50]
خوآخـــــــــرزيرزمين شـــــــــــو بې بنياد
ابراهيم بن ادهـــــــــــــم چي خدای بادشاه کړ
بيايې ترکه کـــــــــړه دنيا پـــــه دين شوښاد
هـــــــــرمومن دئ مبتلا پـــــه دوه مقصوده
يــــــوناقص ده بل کامل که لـــــــــري ياد
داناقـــــــــص مي دئ دنيا ، کامـل ايمان دئ
تــــــــه کامله تېنګوه ناقــص نامـــــــراد[51]
کامـــــــــلان چي جستجوی دآخـــــرت کړي
نيک عــــــمل يې دئ تــــــوښه دلاري زاد
اول ځـــــــــــان ته نصيحت کـــــړه بياوبل ته
(ملاامیرمحمــدده) ژاړه پـــــــــه فــــــرياد[52]

***

کلــــــــمه مي ده ويلي مـــــــــاپـــــرتامحمد
چي لـــه رويه دي پيداشـــــــــوه دادنيامحمد
(وه) راغــــــــــلي دېردينونه تـــــرتاوړاندي
ستاددين محکمي تېره تـــــرهــــــرچامحمد
نه زمين ونه اســـــــــــمان نه عـــرش وکرسي
امکان نه لـــــــــــري چي بربه شي ترتامحمد
خدای درکـــــــړې بلندي پـــــــــه دواړوکونو

50 تئ = تلئ
51 نامرادته په اصل کي ليکلي دي: بی فایده
52 اصل: ملاامیرمحمدده ژاړه په زاري وپه فریاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

له اوله يې پيدا کړه لويي ستا محمد
ته سبب يې د همه مسبباتو
رب سبب کړې د همه واړو سوا محمد
ستا ګرېوان به ټينګوم پاکه حبيبه
ستا ګرېوان مې شريعت مصطفا محمد
د وحدت په زمانه کې توره شپه وه
تاريکه شوله زايله چې دې نور کړه تجلا محمد[53]
چې پيدا کړ پاک سبحان نور د حبيب خپل
د معشوق يې انعام در کړئ پاک مولا محمد
ته د غيبو خزانه وې په وحدت کښې
له وحدته رابيرون شوې پر دنيا محمد
ما بنده لره لازم چې تل شاکر يم
چې مشغول يم په ثنا و صفت ستا محمد
اميدوار د شفاعت د پاک رسول يم
که شفيع شو[54](۲) ما به خلاص کړې له ګناه محمد
په رحمت سره بللی پاک الله دئ
رب بادشاه کړئ د جمله و وانبيا محمد
يو لک خيرويشت زره دي لښکر و مقرر
ته د ټولو هم سرداروې هم بادشاه محمد
ستا په دين سرې[55] منسوخه کل اديان کړه
ستا رب مرحوم کړې په رشتيا محمد
ډک روی د زمين وله غفلته يا سروره
ستا د دين روښنايي شوه تر عرش بالا محمد

[53] دا نيم بيتی د غزل تر نورو بيتو ځلور ځپې زيات دئ.
[54] اصل: که دی شفيع شو ....
[55] سرې = سره يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

عـــــارفان چي رسېده که ولاهــــــوت ته
دغــه فیض وبرکت هـــــمه دئ ستا محمد
له عـــــدمه چي وجــــــود د هستۍ راغی
ستا له هسته راپیدا شـــــوه کل اشیاء محمد
ســــــرچشمه یې دجـــــمله وو مخلوقاتو
ته آبخـــــــوریې دا عـــــلی وو دادنا محمد
عـــــالمان دي وارثان دین پـــــه روښانه
تــــــرقیامته ستا د دین دي خیرخواه محمد
کافران مي تورزا غــــــان مخوني[56] تــورو
نه ښا ییږي چي بـــــه ګډ شي په باغ ستا محمد
ربه روی د پاک نبي زه خـــــوار عــاصي یم
عفوه غـــــوارم معتکف ستا د درګاه محمد
خدای لوی کړی په لویي ترهــــــر مخلوق یې
هــــم ترعرش هم ترکرسي هــم ترسما محمد
زه فقیر خـــــواریم دوعا ګــــوی د مسلمینو
هـــــم دوارو علما و فقرا هــم اولیا محمـــد[57]
په توحید کښي مي صادق کـــړي ستا په مینه
(ملا امیر محمد)[58] دي غــــلام د ده هـم ګدا محمد
محمد اســــــم محضه زمـــــورِ د نبي ده
پـــه نګین کښي نــــوشته د انبیا محمد
د هـــــر مومن پرزړه مرقـــــــومه کلمه ده
(ملا امیر) غـــــریب ده ولي وار خطا محمد

***

56 مخوني = مخونه یې

57 دا نیم بیتی هم د نورو نیم بیتیو په پرتله ځلور ځپي زیات دئ

58 دلته باید (امیرمحمد) تول دري ځپي ولوستل سي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

تخت وبخت زموږدبادشاه دې برقــــــــراروي
پـــــه سراج الملت والدین ده مســـــمامحمد
ډېردي عـــــمردامیرحبیب الله خـــــــان وي
ترســـــایه لاندې یې ناست امتیان ستامحمد
ربه ابادنائب صاحب لـــــــــري تـــرډېـــره[59]
اخلاص کښ ده دپېشوا هـــــــم دبادشاه محمد
تل مشغول دکندهـــــــــــــــاریه ابادې ده
اوس مشغول په نهرســــــــراج نهراعلی محمد
نهرسراج به خدای معمـــــــورکه وخت نژدې ده
(ملاامیر) فقیردوعاګــــــوی ده هرسبامحمد

***

که له یاره پـــــــــــــریاراشي دوصال کاغذ
پرچشــــــــــــمانو قبلوي دځان پایمال کاغذ
که عـــــــاشق لـــــــــره یې خط دقتل راشي
وعاشق ته معلـــــــــــومېږي ډېردخیال کاغذ
دمنصورچي عشق صادق وحـــــــــال یې ګوره
پاس پـــــــــرسردداړخندان ورک وجنجال کاغذ
پایبوسي دي سخته ګـــــــــــــــرانه ده صنمه
زه به نسمه[60] ومخ تـــــــــه ســتادفــال کاغذ
نادیده پـــــــــرتامین شــــــــــــومه جانانه
راستولی دي خـــپل دوست لـــــه[61] دجمال کاغذ
که مې سرومـــــــال برهـــــــم شي ستاپه مینه
(ملاامیر) مي نه غـــــــواړي دسرومال کاغذ

---

[59] له نائب ښخه یې مراد دکندهاردهغه وخت نائب الحکومه سردار محمدعثمان خان دئ.
[60] نسمه = نیسمه
[61] له = لره

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

امتي يـــــــم دنبي خــــــيرالبشرسرور
ستادربارکښې تــــــرهـــرچاده معتبرسرور
له خپل نـــــــــوره پیداد حبیب نـــــورکړ
بیاپیدادده له نورشـــــــمس وقـــــمرسرور
ناسوت پټ ودغفلت پــــــــه تاریکه کښي
ستاپــــــه نورسره روښان کــوه وشجرسرور
تـــــراول اولین ده ترآخـــــرآخـــــرین ده
په شفاعت سره مخصوص ده پــه محشرسرور
ستاامت بــــــــه منتظردشــــــفاعت وي
دبخښښ ناري بــــــــه کاندي پراکبرسرور
ســــــــتاامت به وبخښي ته به راضي شي
بیادي بخښه دنیکانو پــــــــه قدرســــرور
دمعصیت په رنځ رنځـــــــــوریم دواغــوارم
د(ملاامیر) دواستاشفاعت دهـــــرضررسرور

***

ږبرراغلي ستاغــــــــمونه زمــــــــاپرسر
زه خــــــوشحال یم یاره مـــــــه شه مرور
پیداشــــــوی زماصورت دغــــــــم دپاره
قبول کـــــــړی مــــــــابنده پــرخپل بشر
په معناکښي لوی نعمت ده غمي[62] مـــه کـــړي
ږبرلـــــــذت لـــــري ترقندوتــــــــرشکر
دعشق اورچي پـــــــه صورت[63] ونــه لګېږي
که تــــــــه تـــــــه وې ته به نه شې اې غریبه

---

[62] غمي = غم يې
[63] (صورت) بايديوه خپه ولوستل سي

(c) ketabton.com: The Digital Library

که نـــــه تـــــه وې نــــــه دي زه څه برابر
په مجلس دخـــــــــوبرویانوکه ورګډ شوې
پاکــــــــیزه بـــــــه ځني ځې لکه سپین زر
تردوه ښـــــهره شه[64] ورتېـــرهلته مجــلس ده[65]
ته ســـــامع شـــــه دشین هـــې[66] دزېروزور
ستامقصودبــــــه تاته تې وجیم[67] (۲)انعام کړي
دامقام دهـــــــــغه ده چي قبول کړي د(ده)در
دتـــــوحید ترســـــــــوزن ووزه که یکتایې
که دوتایې ځـــــان یکتای کـــــړه یک بشر
خدایه (ملاامیر)عــــامل دخپل بیان کــــړې
چي تېرېږي تــــرتــــــــوحید ســــم برابر

***

جفادي اورلګــــــــــوي صنمه لیري کړه نار
ودي سوم سرترپایه خودبه کــــــومه ګفتار
شیرین ګفتاردجانانکه شنیده کـــــــــړم یاره
ترسرومال یــــم ورتېرکه کښېنوست زماپرکنار
سیمین بدن ددلبرمـــــثل بې[68] نـــــه وي هیڅوک
پتڼ په اورتل سوځي اوس پرماخوارراغی وار
ستادبهاربلبلان شیرین زبان دي ګــــــــــویان
لیري دي ګــــرزي زاغانوګل تې[69] نـــه وینم لار
رنځوریم زمـــــامقصودهته یې همېش موجوده

---

[64] په اصل کې ورته لیکلي دي: ازشهردنیاوآخرت ګذرکن.
[65] په اصل کې ورته کښلي دي: مرادمجلس مشاهده میباشد
[66] په اصل کې ورته کښلي دي: سامع قرآن شاهاشوبمع عمل صدق
[67] په اصل کې ورته لیکلي دي: تاج
[68] بې = به یې
[69] تې = ته یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواله تاغـــــوا ړمه پردردي پروت یم بیمار
غمازه مه کـــــړه هی هی نه پېژني خپل پردی
زه دي دښمن ګـــــړندی مخ له درځم په تلوار
ستادهجران تلخکي پـــــرمالازم شبخیزي
برمن مکن ستمی عـــــاشقان هست ناقرار
ستادوصال په هوا ســـــرګردان یم ترآسیا
من چه کـــــنم صنماپروت یم داورپرانګار
ربه په روی دحبیب ماکـــــړې غالب پررقیب
تویی ګل من عندلیب نیست مـــرابی توبکار
چند ســـــوزم درآتش تراباشداین روش
من غـــــلام خدمتش مـــــران ماراازدیار
ملاامیرهست فـــقیرمـــــرید شیخ کبیر
مـــــراتوبه برتقصیرعفوخـــــواهم زغفار

***

خـــــم زلف توپیچ وتاب لکه مـــــار
عـــــاشـــقان هست تشنه لبه ددیدار
مجروح شددل مـــــن زدست جان ای صنم
که دیدارراکـــــړې یاره زما دوا دپرهار
موســـــم ګل ګل ، ګل میشود شکـوفه
غفلت مکـــن ای بلبل آمدبتونـــــوبهار
چه ګناه کـــرده عاشق دل وجان برده معشوق
امانت کی میدهی ، دلبره وکـــــړه تلوار
هست خندان دلـــبرم نـــــظربمن فکند
شب وروزم انتـــــظارکه رابنکاره شي نګار
سرګردان شـــــوم دلبرا ستاددیدن په هوا
دیداربمن کن عـــــطاځای دکـــفاروده نار

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملا امیر) غـــــلام د دلبر ستا د درګاه خاکستر
ربه زاري کـــــــومه مران زکـــــــوچۀ دار

***

ستا په عشق کښې قبلـــــــــوم د ځان پېغور
هیڅ باک نشته که برمنډ یـــــم که ســـرتور
نام وننګ راخخه ورک شـــــــو ستا په مینه
اوس د عشق پـــــرآس همېش یم زرین سپور
د دنیا کـــــــور که خـــراب شي نقصان نه ده
خدای دي نه کاندي خـــــــــراب د عقبا کور
دنیکۍ پـــــه زراعت که ځان کـــړې ستړی
پاک الله به شي خوشـــــــحاله هم غمـــخور[70]
خـــــــوی د ترکو دئ چپاو د عـــــاشقانو
عاشقان واړه مـــــغموم په غـــــم نسکور
رقیبا ن را تـــــــه ولاړ تـــــوره په لاس دي
نه بېرېږم خدای را کـــــــــړی د عشق اور
که یو زخم د خــــــطارا باندي جـــــوړ شي
په یوه ګذار هــــــــــزار کـــړم شل او کور
که محـــــــــــرم زه د دربار د خپل اشنای شوم
په کار نه لـــــــــرم جنت حـــــور غلمان نور
هغه ځـــــوک چي مستغرق فی الفیوضات شي
ځـــــان کـــــړي پټ د زماني د شـــرو شور
یو ګـــوره، یو بوله، یو وینه ، یو غـــــــــواړه
(ملا امیره) یک بین شــــــــه نه يې شب کور

***

ستا د عشق پـه شراب ګـــــــــرزم مست خمار

---

[70] غمخورته يې په اصل کي کښلي دي: نبی علیه السلام

(c) ketabton.com: The Digital Library

له ماورک ځـــان وجـــــــهان شوهم قرار
راشـــــه ونیسه خبر دعـــــــاشقانو
چي حیات دي که مـــــــات دي که بیــمار
ستادعشق په رنګ مي ســـور درون بیرون ده
نه پـــــــوهېږم چي لاله شــــوم که انار
ستاددرخـــــــاوري به کړم په سترګو پوري
خپل چشـــــــمان روښانوم له ګرد غبار
بي تکلیفه مي ناري دي پــــه هـــــرګ کښي
دهــــوهـــــواوازنغمه کـــړي وارپه وار
دتــــــوبي ونه که هـــــــرخــومیوه داره
زمـــــــادیارپه رنګ بــــه نه وي میوه دار
که وفاکړي که جفاکړي مــــــراد(دي) خپل ده
ستاجفاده سخته ګــــــرانه دوفایم طمعدار
عــــــاشقانوځــــان سپارلی پرخپل یارده
(ملاامیره) ځــــــان سپاره پـــــرحق ستار

***

ځان ببغم کـــــــــړه له دنیاخخه لکه مـــــــړ
ستادروح شـــــــــهبازګذرکه ترعـرش لوړ
داخلاص پـــــــرمیدان باندي شــــه محکمه
بي اخــــلاصه وشیطان ســـــــريي شوځوړ
ربه راکاندي تـــــــوفیق پرطــــاعت باندي
دحساب په روځ مامه کــــــــــــړي په خط پړ
غریبي ددنیانبـــــــه ده تېرېده کـــــــړي
دمحشرپه روځ مامه کــــــــــــړي غریب اړ
ستادربارد عــــــــاموخاصو ، منعه نشته
زه درتلـــــمه رقیب کــــــــــړم په بدککړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشنه لب يــــــم دوصال جامـــــونه راکړه
ماسیراب کـــړه تردښمن مي کــــــړه ته لوړ
چي هـــــــجران دي دوصال له مــخه راغی
بې زحـــــــمته هنجه وړاې نه شي کاکـــــړ
هـــــــرسړی چي کسب وکاندي هــلاک شي
په دهـان کښي يې هــــــــرشی وي لکه ګوړ
ســــــتادرباره دپاکانـــــودنیکانو
(ملاامیر) ده ګناهـــــــکارپـــــه ګناه خړ

***

راشـــــــه زمادزړه همدمه وکـــــــړه ناز
لـــــــه رقیبه مي زړه تلـــــــخ ده لکه پیاز
ستامحبت مي پټ پـــــــه زړه کښي وساتلی
په آخـــــــرراڅخه فاش شـــــو دزړه راز
ګـــــوياني له خپله ســــــــوزه دهرچاده
څه به وايم زمـــــــــاهمت شـــــولکه باز
چي درون دچـــــــاپخته دعشق پـــه اورشي
عاقبت تــــــــردهـــــــــان وزي درپه ناز
څه بنده څـــــــه يې همت څـــه يې طاقت ده
چي ستادرله بـــــه درشي عـــــــاشق پایواز
دامید په درياب غـــــــــرق لکه غـواص یم
دربه کله پـــه لاس راکـــــــــړي زمادمساز
جاهــــــــــلان مي له طاعته غـــافلان دي
غفلت وړي ګـــــــــويامړه دي پــــــــه مجاز
(ملاامیره) ګـــــــــمنامي وخاکساري کـــړه
خپل ځـــــــان بوله کم تـــــرملخ هم ترتـــاز[71]

---

[71] تاز: یورازحشره ده. چورچورکه(پښتوپښتوتشریحي قاموس)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

ستاو دیدته زمـــــاډېرکېږي هـــــــوس
محروم مه کــــــړه ماغــــــریب لکه مګس
دوصال دباغ دي سخته ګــــــــــرانه لاره
ګرانه نه ده چي فـــــریادکـــــړم دجرس
ستاددیدخیال به ونه وزي زمـــــــــاله سره
که رقیب راته غــــــونډۍ کــړي خاروخس
سمندرنګه ســـــــــــاکن دعشق په اوریم
نه په مرم نه دوتـــــولـــــــــــرمه وس
دیوسف په شــــــان بندي دغم په ځاه شوم
دوصــــــــــال کاروان مي شه ډېر و ډېرپس
هرمــــــرغه چي وي ایله په هـــــوا ګرزي
چي بندي شي ګالـــــــوي بـــــند دقفس
که وصال غـــــــواړي خدمت په اخلاص وکړه
په هــــــردم درته حاضرفــــــــــــریادرس
ستاد سترګـــــوکتوو ایستم له حــــاله
پردغـــــــه حال پېژنــــم کس وناکس
دایقین ده چي دمـــــــــرګ سپاره به راشي
(مــــلاامیره) تاله خـــــــه خنداهـــوس

***

ســــــــتاپه فضل بـــه خلاصېږم له خناس
تل جهادورسره کــــــړم یـــــــم په هـراس
زمــــــاپه زړه کښېي اچـــول دخطروکاندي
غواړي ماکـــــړي مســــوس[72] په ډېروسواس

---

[72] مسوس: هغه څوک چي وسوسه ورلوېدلې وي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که توفیق مي خـــــــداى رفیق کړپرده باندي
پرې بې نه ږدم بې مـــــــــرګیه په خپل لاس
چي دښمن دچاپه کـــورشي حال بـــې[73] څه وي
زماپرکـــــــــورهمېش ولاړددښـــــمن آس
راداخل زماپه خـــــــونه نفس شیطان شوه
بندګي مي پـــــه عــــــذاب شوه وکړه قیاس
په تصدیق وپه اخـــــــلاص عبادت وکـــړه
ځان ساته قـــــوي دښمن لـــــري خناس
ښه صفاکـــــــــړه روح و زړه په ذکـــروفکر
خپل دلبرلـــــــــره ورځه صاف تـــــرا الماس
هـــــــــرعامل به جزامـــــــومي دعمل خپل
(ملاامیره) نیک پـــــربدوکـــــړه تل پاس

***

خداى درکـــــــــړى ډېردولت سنګ پاروس
ســـــــــتاپــــه زړه کښي مکان لکه پانوس
ددولت دي هـــــــــوادارډېردښـــــمنان دي
پسي ګرزي کیقبادهـــــــــــم دقیانـــوس[74]
ښه دولت لــــــــره زنانــــــــوته نګاه کـــړه
پـــــــرپیره شـــــه که سردي وي که تمـــوس[75]
ترســـــــــهاره بیداري کـــــــړه غفلت مه کړه
که غـــــــــافل شوي پرتاږغ کـــــوي خروس
که دي دادولت نــــــګاه کـــــــړته بادشاه یې

[73] بې = به یې
[74] کیقباد : دایران افسانوي پاچا چي وایي سل کاله یې په خورا عیاشۍ کي پاچهي کړې وه (غیاث)
دقیانوس:یوظالم پاچا و چي وایي اصحاب کهف دده له بېرې له ښاره وتلي و اوپه غارکي پټ سوي وو (غیاث)
[75] تموس:دګرمۍ موسم. دکندهارپښتانه تموښ ورته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

مـــــــقابل دي نه وینـــــــمه چین و روس
سنګ پاروس که داخل په لــــــوی بازارکړي
خدای به درکړي خوشحالي تـــــــرنوعروس
تکلیفات دشــــــــرعي پنډ پرخپل سر کړه
(ملاامیره) بې تکلیفه لــــرګی نه کیږي ابنوس

***

په صیقل ســــــره ګناه کــــــره دزړه تراش
دتوحید پــــــه نورغایب کـــــــړه بدخفاش
که صادق یې امــــــرونهی کـــــړه محکمه
په قـــــــرآن کي نقش کـــــــړی دئ نقاش
خــــوباطله مـــــدعاددښمن نه کـــړي
مـــــــدعاددښمن دئ پـــــه شرعه پاش
ته آئینه دشـــــــرع نسه[76] وخپــل مـــــخ ته
ســــتاعیبونه به ښـــــــکاره شي بې تلاش
هـــــربنده چي پــــه اخلاص بندګي نه که
په قیامت بـــــــه شرمنده وي مـــخ یې خراش
هـــــربادشاه چي پرسپاه دولت بسیارکـــړي
هـــــرسپاهي وي تبرترسرهـــــــم ترمعاش
(ملاامیره) دون هــمته تـــــرهـــــــــرچایې
هسي کـــــم یې ددنیاتـــــــرادنی مـــاش

***

په حصول دمقصودتل ګـــــــــرزي درویش
پري بـــــــه نه زدي خپل مقصودپه زړه دلریش
ترک وهـــــــــلي ده دنیادخـــــدای دوستانو
تردنیاتیرشـــــــــومحبت دخدای وریپش

---

76 نسه = نیسه

(c) ketabton.com: The Digital Library

بې له جــــذبه دوه جــــهان کله هېرېږي
که مـــجذوب شــوي له تاپاته ګاوومېش
طـــريقه وعشق ته جــــذب الــهي ده
ته عـــاشق يې که رب جذب کړ[77] درپېـش
که عاشق شـــــوې دغه لوی فضل درب ده
د اســـــم ذات په تېغ زخمي زړه همېش
دخدای اســـم ده ساکرتابــه مسکورکړي
يک بيني ويک خـــواني به کړي ستاکېش
متنفربه له مخلـــــوق ظاهــرباطن شې
کع دي ياروي که اشــــناوي که دي خوېش
نبه بيان دجـــذب عشق ده مـــومنانو
(مــلاامير) يې بيان وکـړ[78] خيرانـــدېش

❋❋❋

په خپل ژوندچې خپل يارنه کړې فــــراموش
خپل ياربـــــوله تابه کاندي زرين پوش
وعـــــاشق ته دمعشوق صفت شكــروي
په ظاهـــــــره وي آرام باطن پــــه جوش
په خپل عشق دطاعت بارپــرمعشوق سپک شي
پــــروانه که ددنياپــــه خريد فــروش
عشق هـــــغه دئ چې پرشرع مــوافق وي
مخاف له شـــــريعته شيطاني حق فراموش
نه ده چـــاميندلی عشق پــــه کسب جانه
دالباس دهغه چاده چې يې رب کاندي ورپوش
دديداردي طلبګارعــــاشــــقان واړه

[77] کړ = کړئ
[78] وکړ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

همېشه وي سرګـــــــردان ګــــرزي مدهوش
(ملاامیره) که صادق یې پـــــــه طلب کښي
شب وروزد جفاز هــــــــرکړه ته نـــــوش
همېشه بیان دعشق کـــــــړه (ملاامیــره)[79]
په بیان کښي دي ثـــــواب ده نه شي خموش

***

زمـــــــــادزړه خیال تېرېده کاندي ترعرش
ارام نــــه که ددنیا پــــــرفـــــــاني فرش
ستادعـــــــشق له برکته مستغني شـــــوم
دوه جــــــهانه راته هیڅ شـــوه لکه قـــرش[80]
راخخه هېردهـــــرشي خوند شي پـه دهان کښي
نه پــــــوهېږم چي داتلـــخ ده اوکه تــرش[81]
چي دعشق په اورمي ســــــــوی دل وجان ده
جنګ آســـــان شـــو د اورس[82] هــــــم دحبش
ســــــتادعشق په جامــوهسي مست خماریم
دناکــــــس اوس منت باریــــــم هم بارکش
رقیبان راتــــــــه ولاړستاپه کــــوڅه کښي
پرورخم مانــــــوش کــــــړی دی ستابرش
دوي چشماني مي څلورشـــــوي ستاپه لوري
منتظردرتـــــــه ولاړیــــــــم پــه جنبش
توکل پرخپل خـــــــــالق کــړه (ملاامیره)
خپل خـــــــالق بیاله تاکاندي سوال پرسش

***

---

[79] اصل : ... ملاامیره فقیره
[80] قرش : دیوې سکې نوم دئ.
[81] اصل : .... داتلخ ده که شیرین ده که ترش
[82] شاعردلته (اورس = روس) له عامه محاورې سره سم راوړی دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخپل یار طلب کــــــــوه تل پـــــــه اخلاص
ځان غوټه کــــــــړه په دریاب لکه غــواص
عاقبت بـــــــه درپیدا کــــــــړي ترسرتېره
ته بـــــــه شي په دغــــــــه درکلان خواص
که دي ســـــــــرله تنه ببل په غــواصۍ شي
په عقبا بـــــه پیدا کــــــــړي د سرقصاص
په طلب کښي دوصال که څــــــوک فنا شي
رب به ورکــــــــړي درجـــه دخاص الخاص
په تــــــــقوا و په اذکار زړه نــــــرم کېږي
پـــــــه مثال لکه چي نــــــرم ده رصــــاص[83]
راشــــــــه پرېږده دادنیاطلب دیارکــــــړه
ته مسلـــــــــــــم یې نـــــه ولیدبن عاص
ددنیامـــــــــحبت حـــــجاب ده (ملاامیره)
راشه ترکه دادنیاکـــــــــــــړه په اخلاص

***

دمعشوق دربارله ځـــــــــم لــــــــرمه عرض
که نـــــــقاب له مخه واخـــــلي سرعوض
زه عــــــــاشق یم منتظرســــــتاودیدن ته
ستاپه دیدستاپـــــــه رضالــــــــرم غرض
که عـــــطارا ته دیدن کـــــــــړي زماصنمه
زه خــــــوشحال یــم که وړیاوي که په قرض
بي له تامي هیڅ مـــــقصودپه زړه کښي نشته
پرعــــــــاشق باندي طلب دمعشـــوق فرض
عـــــــــاشقان پــــــه هجران سوي دي دلبره
ارام نه کـــــــــړي یو ســـــاعت پرزمین ارض

83 رصاص: قلعي (یورازفلز).

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه څـــــــــوک چي توانګرپه قناعت شي
زړه يې خـــــــلاص شي ددنياله سخت مرض
دانايانولــــــــره لـــــــړاشـــــاره بـــس ده[84]
(ملاامیره) جـــــاهـــلان دي په زړه قبض

***

وخـپل يارو تــــــــــه ژړاده زمـــــــــافقط
تـــــــوکل پـــــــرتا، نه پربل چاده زمافقط
ښــــــــه مي يارښـــــه يې ديدارده بې مثاله
ستاديدارتــــــــــه ډېره تمـــــــناده زمافقط
محـــــروم ستاله ديداره هــــــــغه څوک دي
چي کافــــــــروي دی دښـــمن ستاده زمافقط
تل دزړه دېګ پـــــه جـــــــوش دعشق په اور
ترچشمانو مي خــوناب ګاه وبيګاه ده زمافقط
پخته کارعـــــــــاشقان موج لکه درياب کړي
ځني ورک ځان جـــهان محبت پرتاده زمافقط
منصفان که انصاف وکـــړي په خپل ځان کښي
هيڅ منت بـــــــه نه پرتاونه پرمــــاده زمافقط
په عالـــــــــم کښي منت بارشوي (ملاامیره)
دتهمت په پېټي ماته شـــــــوي ملاده زمافقط

***

څـــــــــــوبه ګـــــــرزمه ژوندی پردابساط
طمع نه کــــــــــړم چي پيدابه کـــــــړم نشاط
شيرين عــــــــــمرپه غفلت رابانــــــدي تېرشو
نه مي وکـــــــــــړه ښه تــــــــــقوا واحتيـــاط[85]

---

[84] اصل: ... لړاشاره بس وکافي ده
[85] اصل: ... ښه تقوا وعبادت احتياط

(c) ketabton.com: The Digital Library

دنیاځـــــــای دکـــــوچ وبارهیڅ باورنشته
وداناتـــــــــه ده ځــــــرګـــندلکه رباط
زندګي کــــــــړه واړه صرف په عبادت کښي
تېربـــــــــه شي دباد په شــــــان پرپل صراط
هیڅ عـــــــــــاشق به له رقیبه وېره نه کړای
که له یارســـــــــره یې نــــــه وای اختــــلاط[86]
د اسم ذات په تېره تېغ کـــــــــــړه زړه دونیمه
(ملاامیره) ډېربــــــــه خــــوکـــړې انبساط

***

دعشق بارزمـــــــــاپه شــــــاده سخت غلیظ
راته جـــــــوره تـــــــــماشاده بخت غلیظ
عــــــــاشقانوته یې دام دزلــــــــــفوا یښی
عاشق بند شـــــــــــــوتردابند نشست غلیظ
بدعــــــــــمل راته رقیب شوزمـــــــاوځان ته
نیک عمل ده زمــــــــاوځــــان ته تخت غلیظ
دغه تخت مې دبادشــــــــاه پـــــرتخت بالاده
وربې نه کــــــــړم زمــــــاتخت ته بخت غلیظ
راخخه هېرديارمحبت کـــــــــــړه دوه جـــــهانه
همېش سپوردعشق پــــــرآس یم سخت غلیظ
نن تناب دوصــــــــــال تېنګ نسه محکـــــــمه
داتناب ده ډېـــــــــرديـــــــــــارمخت غلیظ
عروه الــــــــــــــوثقی رب بللی خپل قـــــرآن ده
ته عامل شه(ملاامیره) دقــرآن نوشت غلیـــظ[87]

***

[86] اصل : ... که له یارسره یې نه وای سروکاروا ختلاط
[87] په اصل کې ورته کښلي دي: هرچه درقرآن نوشته شده است ، همه احکام محکم است.

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه طامـــــع یـــــم د دیدارلــــــرمه طمع
زه بلبل یـــــــم دګلـــــــــزارلرمه طمع
سیاحـــــــان چي سیاحت پـــرزمین کاندي
زه سیاح یـــــــم د بــــــهارلــــرمه طمع
جوش خروش د عـــاشـــقانو په سینه کښي
زه عـــــاشق دفیض انــــــــوارلرمه طمع
چي تشهیرا ختیاروي هـــــغه خامـــان دي
زه پخته دګـــــــمنامیه، د قــــــرارلرمه طمع
نابالـــــــغ فـــقیران ډېردي ، پیري کاندي
زه بالـــــغ دښـــــــه رفــــتارلرمه طمع
په طریقت کښي نابالــــــــغه ډېرکسان دي
زه بالغ دطریقت یـــــــــم ددستارلرمه طمع
کمینه بـــنده دخـــــــــدای(ملاامیره)فقیره
دتاخــــــون په وینو ســـورلکه انارلرمه طمع

***

دلاله په شـــــــــان زمــــــــاده دزړه داغ
ســــــــــتادعشق له غــــــمو ،نه لرم فراغ
دبلبل په شــــــان طلب کـــــــوم دګلـــو
که مي ولـــــــــیدای دیــــــــارد حسن باغ
که صدف رنګه سینه شـــــــوه دچـــاصافه
په صدف کښي دررونبـــــــان وي لکه چراغ
دحقیقت پـــــــــرګلستان بلبلان ګــــرزي
کله ښـــــــایي چي ورګډ بـــــه شي تورزاغ
(ملاامیر)غریب دردمنده ســتاپه عشق کښي
په وصال سرېِ[88] معطــرکــــــــــــړه جان دماغ

[88] سرېِ = سره يي

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خدای دي نه کاهيخ مسلم له عشقه صاف
چي له عشقه وي خالي ، ده بې انصاف
هرمومن ايمان راوړی په خپل عشق ده
د کافرو چي عشق نه و حساب نه شوه له اشراف
د جاهلو رجوع کله شي و عشق ته
عاشقان د خپل زړګي کاندي طواف
له ازله قاسم کړی نبه قسمت ده
کافران به په عذاب مومن معاف
پرزاهدو باندي سپک بار د طاعت ده
سبب داده پر محفوظ يې ده عشق چاف[89]
هغه چاته چي طاعت مرغوب محبوب شي
داهمه ده واړه عشق ، وکړه انصاف
دزاهدو کفاف قوت ولايموت دي
په زيادت يې حکم کبړي د اسراف
سرګردان اهل دنيا دي په طلب کښي
موړبه نه شي مګر خاک شوشکم ناف
خدای دي صبر قناعت زما روزي کړي
(ملاميره) له خپل نفسه کړه خلاف

***

که صادق يې له ګناه کړه ځان حنيف
په تقوا و عبادت کړه نفس ضعيف
د نيکانو محبت د ځان عادت کړه
خدای دي نه کاندي ګمراه د چا حريف
د جاهلو له صحبته بعيد ګرزه
په صحبت به د نيکانو شي لطيف

[89] نبايي چاپ وي؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

عشق بازي له میانه واخـــــــــــله که دانایې
په خپل ځـــــان کـــــړه جامـه دعشق لفیف
پـــــه ویل دمحققانــــــــوفــــهم وکړه
هـــــــرګفتن یې تـــــرمـــرجان و در ظریف
هـــــــرکامل له خپله ســـوزه تصنیف کړی
ناقابل ده (مــــــلاامیر) کــــوي تصنیف

***

ماچي وخــــــوړل دیـــــاردلاس تریاق
راځخه ورک شـــــــووخت دصبح و داشراق
ستاله حبه ماسیواشــوه فــــــراموشه
بیا پــــــه یاددیارشیرین دهـــــان بــزاق[90]
سرګردان و پای دوان شوم په عالــــــم کښي
دعشـــــق آس مي ځابک ولید تــــــربراق
چي وصـــــال مي ددلبرپه کـــوځه وشو
داخــــــلاص پـــــرمیدان پاته شومه طاق
له هـــــــغه پس خــوشحالي شوله راپیښه
بیامي ولیدځان جــــــهان شومـــه آفــاق[91]
په ظاهـــــرصورت مشغول یم له عــــالمه
ذمیمه شــــــوله بدل پــــــه نیک اخلاق
(مـــــلاامیر) ده مـــدرس دعشق په علم
دهـــــربیت ثواب دي[92] د بــرشي تــرعتاق[93]

***

ســـــــتادوصل دګلشن زمــــــااشتیاق

---

[90] بزاق: دخولې ناړو ته وایي. کله کله دخولې په معنا هم کارېږي.
[91] په اصل کې ورته کښلي دي: برهوش آمدم
[92] دي = دي یې
[93] عتاق: دمینځواومریانوآزادول

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه به وايـــــم د هجران د لـــــوی فـــراق
زه تـــــرسروتـــــرمـــــال وخپل جـانان ته
خدای دي نه کاندي زمـــا قـــــول په نفاق
په ژړا ســــــره زمــــــا بـــوتي کاني ژاړي
خـــــلاف نه ده د معشوق عـــــاشق مشتاق
بد عمل زمــــــا حجاب د يار له مـــــــخ شو
ورکـــــېده دي د حــــجاب په نيک اوراق
د تــــــوحيد پـه درياب غرق شه حجاب نشته
نبـــــــه وصال بـــــه دي روزي کاندي رزاق
د قسمت بــــــرخي وهــــــرچاتــــه رسېږي
منتظرورتــــــــه ولاړدي تـــــــول عشــاق
دوه جــــــهان چي له تاهېرشــوه (ملاامیره)
څه په کاردئ خـــــراسان ملک د عـــــــراق

***

بي جذب الهي به څوک پيدا کـــــړي د زړه چاک
هـغه به مجذوب کېږي چي يې رب که سينه پاک
عـــــامل د شريعت شه ته خضوع وانقياد کړه
تمثيل دامــــــرکاندئ زياتي نه لرئ هيڅ واک
که فــــضل درب وشي تابه کـــي[94] شاه شاهان
رتبه دعشق به درشي تابه کي[95] خس وخــاشاک
هغه (مي) بختورده چي دی تېرترنام وننګ شي
مـحکمه شريعت وي پخپل دين کښي وي چالاک
دعشق مثال غـــمی ده دوه جهانه قيمت نه دئ
فــــرض (يې) پتېده دي چي له تانه شي بېباک

---

[94] کي = کړي
[95] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګـــــوره هـــرزارع چي تخم خړنه که په مځکه
حـــــرام باندي خرمن دئ هم ثمرو هم خوراک
حـــال د الیاو وګذ شته وو پــــــه د اشان و
په درون کښي جوش خـروش ودهیچانه وادراک
خامان هغه کسان دي چي ظاهرجوش وخروش وي
نه وي دی تېرشــــوی تـــرنهه سره افلاک
روح دده محبوس وي په ناسوت په ملکوت کښي
ذیقه یي سینه وي غـــریب ګرزي ګریوان چاک
خپل نفس ورتـــه وایي ترتانشته(هیڅ) ذاکربل
که دی په داغلــط شوتلخ یي کئ شیرین باغ ناک
بسکه(ملاامیره)څـــه ویل دي ترخوله خېژي
فقیران دزمـــــاني دي مبتلا څه ورته شاک

***

مـــــن وعـــــن د کتاب ورک د هـــغه چاشي
چي دعشق دودوني[96] بـــرشي تـــردااووه سماک
دري ذکره په حدیث کښي بیان شوي که خبریې
یومي لساني دویـــــم قلبي دریم روحي ثناک
لســــــاني مي لقلقه ده قلبي ذکروسوسه ده
روحي مشاهـــــــده ده درسول په قول پاک
فرحت دروحي ډېردئ که پــــــورغی سالک
پــــر(ملاامیر) چي راغی همېشه ده فرحناک

***

هــــــرمریددي خپل شیخ بــــولي پیرکامل
تابــــه کاندي ومقصود تــــــه پیرواصل
سست یقین که مــــــریدي دواصــــل وکه

---

[96] دودوني = دودونه ئي(لوګي ئي)

(c) ketabton.com: The Digital Library

دی بـــــه پاتــــــه معرا[97] شـــي بې حــاصل
اول شـــــــرط دمــــریدۍ مې خپل یقین ده
که شرط ترک شي مشـــــروط پاته شي عاطل
پــــــرناقص که کامل یقین خــــــوک وکه
ســـــــتادپاره بـــــه ناقص پیرشي کامل
هـــــرمــریدي وخپل شیخ ته تسلیم کاندي
پـــــه دغـــــه تسلیم بــه شي بالغ عاقل
جـــــماعت ورد وظیفه پــــرځان لازم کــړه
تقواخـــــوی کـــــړه دګناه نه شي عــامل
دسلـــــوک بیان مې کـــــړی پــه پښتودئ
(ملاامیره) فــــرق کــــوه دحــق باطل

***

رانښکاره شــــــوداشـــــنای حسن جمیل
محسنات ددنیاشــــــوه خـــــواروذلیل
ښایستې ددواړوکـــــونـــوسرکوزي که
چي يې ولـــــیدزمـــــادیارحسن اصیل
پـــــه کامــــل صفت موصوف زمــادلبرده
خـــــــوک به نه وکي[98] سیــالي کثیرقلیل
ترچشــــــمانومي خـــــوناب ستاله فراقه
نه پـــــــوهېږم چي قصیرشي که طـــــویل
پـــــه طلب دخپل جــانان یــم سرګردانه
پرې بې نه ږدم که غـــرق شم پـــــه رودنیل
سرومــــــال زمـــــــافدیه ترخپل جانان ده
(ملاامیره) صــــادق شه مــــه کـــړه تعطیل

---

97 معرا: لوڅ لپړ
98 وکي = وکړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ســــــتاووصــــــل ته حیران ده زمـــادل
شین تــــــوتي دګلســـــــتان ده زمـــادل
له فلکـــــــه سنګ ریزي راباــــدي اوري
سرګردانه پرزمین هــــم پراسمان ده زمـــادل[99]
خـــــوب خندارا خـــخه ورک دیارپه مینه
خودبه ژاړي پـــــه طلب دخپل جانان ده زمادل
پـــــرعــــاشق دمعشوق کله دلسوزي شي
دلســـــوزی مـــــهربانی ته نګران ده زمادل
غــــــم دعشق راخخه هېرکـــــېږه نورغمونه
ستاله غــــــمه سرګــــردان هم نالان ده زما دل
دظا هـــــــردښمن که زرتوري پـــه لاس وي
هیڅ باک نشته په عذاب له نفس شیطان ده زمادل
بندي کـــــــړی دي دهــــجرپـــــه زندان یم
متنفرلـــــــــه اختلاطه دانـــــسان ده زمادل
ځـــــــان ملبوس دبي ننګیه پـــــه لباس کړه
(ملاامیره) له جــــــهان څخه ترسان ده زمادل

***

دســــــاقي له برکته ملک ګلـــــــــزاروینم
پـــــــرګلانـــــــودبلبلو چـــــونهاروینم
زه بلبل ستادګلشن یــــــــم بل ګلشن څه کوم
خــــــــزان نشته ستاګلشن همېش بهاروینم
هـــــــرګلشن لـــــــره خــزان شته له فلکه
په امــــــــان زه ســــتاګلشن له هراضراروینم
عــــــاشـــــقان مي بلبلان دیـــاردباغ دي
ساکنان(مي) عــــاشقان زاغـــان فراروینم

---

[99] تردي نیم بیتي وروسته دوهم نیم بیتي څلورځپي زیات دئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نـــــوشته مي پـــــرمحفوظ دفترد عشق ده
تسلسل د عـــــاشـــــقانـو وارپه واروینم
مـــومنانو مـــومني پــــه عشق پیدا کړه
پـــــه عقبایي لـــــویه ګټه دد یداروینم
له دیـــــدارڅخه مـــحروم ټول کافران دي
عـــــشق یې نشته دوی مــقهوره دقهاروینم
ښـــــه شیرین بیان دعــشق ده (ملاامیره)
راشـــه وخت کـــــوتاه دئ اوس تلواروینم

***

خـــــدای راکـــــړی پاکیزه دین داسلام
دغـــــه رحـــم درحمان ده لـــوی انعام
جـــــماعت مي طـــریقه دپاک رسول ده
خبردارشـــــه لـــمونځ ونه کـړې بې امام
تارکان دجــــــماعت بــــه شــرمنده وي
پـــــه عقبابـــــه مختورن وي هـم بدنام
تل درود واســــــــتغفاروایــــــه په ژبه
شفاعت بـــــه دي روزي شي دنبي خیرالانام
تـــــوکل تــــقواهمېش پرځان لازم کـــړه
دښمن بند کـــــــړه دخضوع پـــه محکم دام
بیامنقاددخپل پادشـــــاه شـــه که دانایې
محکومي تـــــه همېشه کـــــــړه دحکام
(ملاامیر) غریب دوعاګـــــوی دهـــرمومن ده
خصوصاً دخپل پادشـــاه هــــــــرصبح وشام

***

دیاردیدلــــــره ورځـــــم بې پـــروبال یم
له دیدنه یې شـــــــرمېږم بې جـــــمال یم

(c) ketabton.com: The Digital Library

زه غلام يم بېکاره ديارپه کارکښي
کم همته بد هنره بد خصال يم
بندګي دي قبلوم پردوه چشمانو
ياره ته مي کړه قبول زه ډېر ملال يم
رقيبانو سرګردان کړم په عالم کښي
ستا دربارلره درځم بند په جنجال يم
درقيب له همراهۍ مي سل توبې دي
ناديده يارمين کړی پرشين خال يم
کيمياګر(دي) دکيميا په طلب ګرزي
ديار وصل زما کيميا په قيل وقال يم
عاشقان کيمياګران طلب ديار کړي
که غافل شوم له طلبه بد فعال يم
دتغير تبديل لارنشته زما ويارته
په طلب يې دوصلت ودوصال يم
حيرانېږمه وځان (ته) وجهان ته
ولي ورک ځان وجهان شوبې کمال يم
زه منکرله بندګۍ دنفس شيطان يمه
(ملاامير محمد) بنده دذوالجلال يم

***

په ظاهر غريب ملا باطن ملنګ يم
په اسم ذات سره خوشبويه ترلونګ يم
لوی اقليم دمومن زړه ده بې پايانه
وربې[100] نه کړم له غمازسره په جنګ يم
که لنبکرددښمن ډېرده هيڅ باک نشته
پنځه غشي مي په لاس ناست پرپلنګ يم

[100] وربې = وربه يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځه غشي مي پنځه فـــــــــرض لمونځونه
که ماتېنګ کـــــــړه زه ولاړ دیارپـرننګ یم
دیارننګ مي جـــــــماعت دپاک رسول ده
مومنان بــــي[101] تینګـــــــوو زه ناصح لنګ یم
پاک مسجدمي ده پالنګ مـوړباندي ناست یو
پرې بې نه ږدم که هــرځوپه صورت ځورنګ یم
که وصـــــلت له یاره غـــوارې لاردغــه ده
که مې تینګه کـــــړه دالارباد شاه اورنګ یم
افضل کړی خدای زمــــــوږدین ترکل ادیانو
که عامـل دشریعت شــــوم زه خوشرنګ یم
ستاد عشق له زخـــــمه سورلکه ســـورګل یم
عاشقان دي واړه ســــــره ، نه چي زه رنګ یم
دوصــــال طلب لازم پـــرمــــاغریب ده
دهجران په اوردي سوی خــــــوارپتنګ یم
هــــــمراهي دبې دینانـــــوپه کارنــه ده
بــــــهتردا چي له بې دینوځخه پــرځنګ یم
که رویت مي پــــه نصیب ستاله جــمال شي
ځوړند ســـــــربه همېشه لکــه متنګ[102] یــم
دسراج الملت والدین بنــــــه دبدبـــــه ده
(ملاامیر) دده دوعـــــاګــوی نه دپرنګ یم

***

کباب کـــــــړی دئ زمـــــازړه اورد هجران
دغــــــه اورهـــــجران دیارغواړم تاوان
په عــــــوض کښې وصال غـــوارمه جانانه

[101] بې = به يې
[102] متنګ : کمندته وايي (ظفراللغات) اوکمند دلومې په معنا دلته له بیت سره سرلګوي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

که وصـــــــال مـــــــعاوضه شي نشته زیان
معشوقه له عـــــــاشقانو حجاب نــــه شي
داادب ده دعـــــــاشق معشوق تــــــرمیان
که عاشق لــــــره ســـل روح دځان پیدا شي
همګي به کي[103] فـــــــدیه تـــرخپل جانان
پـــــه دنیاکښي يې بل حب ومقصود نه وي
کل مقصـــــــــود يې وي دلـــــبر، ژاړي حیران
هغه څوک چي پـــــه نظردمعشوق نیک شي
بیا يې ســــــــپورکاندي دعشق پرآس دوان
ددنـــــــیانـــــام ننګ واړه ځني هېرشي
پروانه کــــــړي ددنیا په ســـــــودوزیان
کل هـــمت يې وي مصروف دیارپه حب کښي
بل حب نه کـــــــړي صادقان دي عـــــاشقان
پــــــه بیان دعشق شیرین مي روح وجان شو
(ملاامیره) درپاشـــــــه پـــــرسپین میدان

❋❋❋

ستاله غـــــــــمه راتــــــه اوردئ کل زمین
بي مثال ده زمـــــــادلبرمــــــخ يې رنګین
محبت زمــــــاوســـــــــیله ده ووصال ته
رقیبانـــــــوراته کـــــــــړی دئ کمین
بل اسباب دعـــــاشق نشته بي له عـــــشقه
دعشق اوربـــــه وســـــــوځي رقیب لعین
بي تکلیفه هیڅ قــــــــاصدمقصود نه مومي
سرګــــــــــردان دي قاصدان په زړه غمګین
اومي غـــوښي چي په دیګ کښي جوش ونه که

---

[103] کي = کړي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وبې نه خـــــــــوري که غني وي که مسکین
چي پخته د عشق پـــــه اورکښي عاشق نه شي
حـــساب نـــــــه ده پـــــه رتبه د کاملین
د خامـــــــانو خامکاري ســــــوزوګدازده
تل بـــــــه ژاړي دی بـــــعید وي له تمکین
په بیان د (ملا امیر) هــــــــغه پــــــــوهېږي
چي ســــــالک وي پخته کارزړه یې وي سپین

***

پـــــــه تناب د زلـــــــفو بند یـــــــم د جانان
نـــــه خلاصیږم که ښند مـــــه دوه جـــــهان
هیڅ مي وېره لـــــــه رقیبه غـــــــمازنه شي
پــــــــرځـــــــان وینمه پیره د تـــــورزلفان
شش طـــــــرفه فیوضات د جــــــانان اوري
خــــــالي نه ده هیڅ آفـــــاق زمین اسمان
عـــــاشقان همېش په غم کښي خوشحالي که
وصال غـــــــواړي پروا ، نه کـــــړي په هجران
که نن ګـــــــوري تورو سپین دیار په خط کي
ته عامــــــــل شه همېشه ګـــــــــرزه ترسان
نـــــــه حسب نـــــــه به نسب د چا په کار شي
چي حــــــاضرشي د محشر په لـــــوی میدان
خوشـــــــحالي د نیک عــــــمل ده و نیکانو
بد عــــــمل بــــــــه غمګیني شي د عصیان
که رضا د جـــــــانان غــــــواړي رضا پرېږده
که جانان له تارضاشو خه په کارحورو غلمــان[104]
د رضــــــادي طلبګار زه خــــــــوار بنده یم

---

[104] دانیم بیتی ترنورو شلورخپي اوړددئ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامير) ده ګناهـــــکارغـــــواړي غفران

***

چي خالق تخليق وکـــئ[105] زمـــــــادژوندون
بياعاشق يې پرځـــــان کـــرم راغی بېلتون
په خپل عشق ســـــره طالب زه دوصال شوم
شب وروزيم سرګـــــــــردان په جګرخون
نه پوهېږم زمـــــــاپه باب قلــــم څه کښلي
چي يوغـــــــم وي نوشته که پـــــــه زرګون
که مي ورکه خـــــــوب خنداشوه ستاله حبه
پــــــــه کارنــــــه دي ددنياډېرنعمتون
نـــــــورغـــــــمونه راڅخه هېردیارغموکړه
يارنيولی دئ له مـــــــخ ســـــــل حجابون
محـــــــرمات شبهناک شـــــــوه سل حجابه
له مذکـــــــوره تقـــــوا کانـــدي صالحون
په نصيب دعـــــــاشقانـــــــوعجزونيازده
ديارحب دعـــــــاشقانــــــــوده ژوندون
تل مشغول دیارپـــــــــه وصل صادقـــان دي
سمندرغـــــــــوندي ساکـن اوربي مسکون
تـــــمام صورت مي ستادعشق په اورکباب شو
(ملااميره) تالـــــــه اوردعـــــــشق صابون

***

معشوقـــــــان دعـــــــاشقانــــوقاتلان
بې تقصيره ځني يــــــــــوسي دل وجـــــــان
په عالم کښي سرګـــــــردان ګـرزي ګريان وي
بيايي قـــــــوت وي دزړه وينه دخپل ځـــــان

---

105 وکئ = وکړئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځني ورک صبرو سکـــــــون ديار پـــــه مينه
همېشه يې اوښـــــــکي ځي تـــردوه چشمان
بې غمي شي پـــــرحـــــــرامه په دنيا کښې
دفـــــــراق اوښکو ترځـــــــان وګـــرېوان
دوه جـــــــهانه ځني هېرشي بې دلـــــبره
سرومــــــال کـــــــړي صدقه ترخپل جانان
پـــه کـــــــوځه ديارولاړبې نام وننګ وي
مــــــرتبه يې وي بلنده تـــــــــرا اســمان
پـــــه اول کښې محبت بيا ګـــــــمنامي ده
(ملاامیره) ګـــــمنام شـــــــه که يې پوهان

***

له هــــــــجرانه همېش ژاړم پـــــــــه نارو
ديارديد پرمـــــــاشيرين ، تـــــرقند مسرو
درقيب پــــــــه محبوسۍ بـــــه هيڅ بند نه شم
زه محبوس يــــــــــم دخپل يارپـــــه زولنو
چي يې تـــــــوري زلفي بيا پـــرمخ خپري کړي
عــــــــاشقان سينه ســــــوزان په اند ښنو
رقيبان يې راتــــــه کښېنول پـــه ځنګ کښې
اوس مي ولي پــــــــه تکـــــړو[106] پـــه سنګ ريزو
بـــــــــدبختي درقيب داوه لــــــــه اوله
چي يې ذات دده پيدا کــــــــړلــــــه اورو
بيا يې وکــــــــړتکبرپــــــــــه سجده کښې
پـه کارنـــــــــه شــــــــوعبادت دږ برکلو
رقيبان مي دښــــــــمنان دپاک ايـــمان دي
(ملاامیرمحمده) ځــــــغله پــــــــه ګامو

[106] کټ مټ وليکل سو

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

خال دي ایښی دئ پـــــــه میان کښي دابرو
نن مجنون غوندي عـــــــــذاب کړمه لیلو
ودربارتــــــه دي ملنګ پــــــردوهه ناست یم
ولاړبه نه شـــــــــم مګردیدراکــــړې خیالو
منتظردي ددیــــــــدن لکه بلبل یـــــــــــم
څوبه ګـــــــــرزمه محرومـــــــــه له کتو
یاره جـــــــوره شکوفه پــــــه زمستان کړه
اوکه نه وي جان دمـــــــــــاغ مي کړه خوشبو
جـــــــدايي دیارترخــــــه وصال شیرین ده
که یـــــــــوځله وصـــــال کاندي نن پېرزو
عـــــــاشقان دي شهـــــــبازان دیارپه مینه
سرګــــــــردان دي پرزمین پرلــــــــویوغرو
ربه روی ســــــتاددوستانـــــــــــومي دروړی
عــــــــاشقان کـــــــړه منورپـــــــه انوارو
ستادعــــــــــفومقام پټ له هـــــــــره چاده
(ملا امیره)عــــــــفوغـــــــواړه پـــه زارو[107]

***

زمـــــــــــاپه زړه یاردعــــــشق اورولګـــاوو[108]
بیایې روح راخښه یووړغـــــــم یې نورولګاوو
خـــــــوشحالي دزندګۍ راپوري غــــــم شوه
غم یې دروندده هجران زورپـــــرماپورولګاوو
دنفس باغ مي ســـــــــــتادعشق په اورایره شو

---

[107] په مقطع کي لږ څه تصرف سوی دئ. په اصل کي داسي وه:
ستادعفومقام پټ له هره چاده زمادلبره
ملاامیره عفوغـــواړه په جړاوپه زارو

[108] شاعر (ولګاوو) دخپلي لهجې سره سم کښلی دئ اوسنی لیکدود یې (ولګاوه) دئ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

یک بینی یکجهتی بیا پرمــــــازرو ولګاوو
مجوف زړګی مي ډک پــــــــه سل فکرو و
دتوحید په نور شو ډک عجب یې شــورولګاوو
رقیبان حیران ولاړ زمـــــاوحـــــــال ته
دتوحید نـــــــورمي پیره په رقیب اورولګاوو
دمعشوق پـــــــه طلب سترې عـــــاشقان ده
(ملاامیر) مي په طلب ســرپخپل ګورولګاوو

***

راشئ مـــــــومنانو دخپل رب ثناګویي کوو
محکمه پرخپل دین شوو بادشاه ته دوعاګویي کوو
راغــلي اروسان دي دوی ومورږ ته حیــران دي[109]
غیرت د دین به وکـــړو موږ به هم پهلواني کوو
حیات دي زموږ بادشـاه وي کل اسباب برابروینم
قتل به کفارکړو مــوږ پر دوی شمشیربازي کوو
پرخلافت دچــاریاردي محکم زموږ بادشاه وي
مغلوب دي کافـران شي چي پردوی موږغالبي کوو
بدبخته کافـــــــــران دي نا امیده له قرآن دي
فتح به خدای راکــــــړي دقرآن موږپیروي کوو
انګریزکه اروسان دي زمـوږجنګ ښخه ترسان دي
مومنان ټول شیران دي اوس پردوی به چابکي کوو
ترســـــــان مي اروسان دي دلاوره مومنان دي
غـازیان منتظران دي موږدوی ته کارسازي کوو

109 دامیرحبیب الله خان په وخت کي افغانستان ته دروسانو دراتګ خبره له تاریخي مدارکو سره سمه نه خېژي. دشاعر مراد به یا په سیمه کي دبلشویکي نفوذ دخپرېدو خطروي اودی به یې دروس دتجاوزپه نامه تعبیروي اویا به نوپردرقد باندي دروسانو پوځي تېري ته اشاره وي. دغه واقعه دغازي امان الله خان د پاچهی په اووم کال پېښه سوې ده (۲۷ قوس ۱۳۰۴ ش) اوپه دې ډول نوترد غه کاله پوري دشاعرژوند هم یقیني کېدلای سي ؟

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــفارکه هرخوږ پردي د دین عقل یې هېر دئ
بې جنګه بې نـه پرېږدو د خپل دین موږغاوري کوو
قـــاتلان که مقتولان شو که پاته پرمیدان شو
سود منده مومنان دي (ملاامیره) موعظې کوو

***

تـــــریوسف ډېرښایسته زمـــــوږپیغمبرو
ستاره ورته عـــاجـــــزشمس و قــــــمرو
غلبه دنـــــوریې تېره تـــــــهرـــــرچاوه
په خـــــــوبانو کښې ځرګند لکه زیړلـــمرو
دوحدت له باغـــــــــه درخته رابنکاره شوه
نه یې مـــــــــثل پـــــــرزمین لکه نښترو
دکـــــــمال پــــــــه مېوه پره دغه درخته
مــــــــومنانو مې نوش کــــــړئ ښه ثمرو
شاکـــــــــران ددې مېوې بـــــه سربلندوي
تورزاغـــــــان له دې مېوې ښخه کـــورکرو
مومنان دي خدای غـــافل په دین کښې نه کړي
غــــــافلان لـــــــه خپله دینه ګاوو خـــرو
دطاعــــــت بارچې باباآدم پـــــــه شـــاکړ
مــــــــومنان بې[110] قبلـــــوي بارد پـــدرو
مــــــــومني ده نیکنامي دعــــــقباګټه
مــــــومنانو ټینګه کــــــــړه که مې ضررو
دنبي پــــــــردین ثابت شـــــــه (ملاامیره)
سپی رقیب ثابته نه شـــــــولـــــوی خطرو

***

ته آئینه د شــــــــــرع نســـه[111] و خپل مخ تــــه[112]

[110] بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستا عيبونه بــه ښکاره شي ته نيکبخته که بدبخته
ښـــــــه طاعت وبندګي د پاک الله کـــــــړه
له ريا څخه ځــــــان ســاته ،نفس بدبخته
ســــــره اورونه دي پــــــه لاس د دښمنانو
ستا طاعت و ســـــــــرومال سوځي يک لخته
ستا په ښهر کښي ښه کــــوته په دولت[113] ډ کــه
ببغـــــــــم نه شي دښمن ستا ده په زړه سخته
که ولاړ پـــــــرخپل کــــــوته وي ترسهاره
اوس بادشاه يې ګـــويا ناست يې پرخپل تخته
د تــــــقوا تبغ پـــــه لاس ونيسه محکمه
درايله به کي[114] دښمــن ســــــتا تخت وبخته
سرګـــــــــــــردانه له خپل نفسه ډېر عالم ده
(ملا اميره) جــهادي شه مې پرېږده ګرم ويخ ته

***

د دنيا که جستجـــــــوى پر دا جــــهان کــه[115]
که خداى هېروي آخــــــــرت له تاوان که
پـــــــرجــــــهان باندي ژړادياړلــه حبه
دا ژړادمحبت د خـــــــــــداى دوستان که
چي دعشق په تبغ يې غــــــوڅ دزړګي سرشي
دفراق په اوښکو تـــــــرځـــان وګريوان که
دصادق عــــــــاشق ژړاده پخپل ځان کښي
که مخلـــــــوق ته شي ظاهـــرد ځان نقصان که

---

111 نسه = نيسه

112 دا غزل په اصل کي د(ت) په رديف کي. ماد(ه) رديف ته رانقل کړه.

113 دولت دلته د دنيا په معنا راغلی دئ.

114 کي = کړي

115 که = کا

(c) ketabton.com: The Digital Library

دين دنيا ســــــره ضدين(دي) هيڅ شک نشته
په يوه ځـــــــاى اوراوبـــــه کله مکان که
دادنياکه پخپل فکـــــــــرګلستان کـــړي
عاقبت به يې خـــــراب دمـــــرګ خزان که
منزه دئ عشق دنفس له خـــــــوى خصلته
دامشکل ده چي ديده څـــوک بې چشمان که
جاهــــــلانـــــوپه دنيادين بدل کـــړى
ددنياهـــــــبربده نـــــه که دين نسيان که
که داناپي پــــــــرخپل سرنيسه لاســـونه
وجاهــــــل ته نصيحت ډېرعـــــــالمان که
ناصحـــــــان که نصيحت ددين بيان کـــړي
(ملاامير) بــــــــه يې قبول پردل وجان که

***

محبت دخــــــــداى دوستان بې خداى نه که
په يوه زړه کښې بـــــــه دوه محبت ځاى نه که
په ظاهــــــــــروي له عـــــالم باطن له حقه
مشاهــــــده يې له خــــــدايه بل راى نه که
چي توانګـــــــــردقناعت په خــــــزانه شي
هيڅ ګـــــــذربه دغنيانوپه ســــــــراى نه که
احتياجي بې خـــــــــپله ربه دبل نـــــــه که
روح وجــــــــــان به بې له خدايه فداى نه که
عـــــــــاشقان دي طالبان ديار دوصــــــل
که واصل شي ومعشوق تـــــــه واى واى نه که
په کـــــــوڅه کښې دمعشوق حيران ولاړوي
خوښ خـــرم وي په حيرت کښې هم تلاى نه که
حال وقـــــــــال دي موافق شه (ملاامیره)

(c) ketabton.com: The Digital Library

سالکان دي خـــداى خودبين خودنماى نه که

***

جـــــام دمی پياپی نوش کړه ما په ذوقونه
زړه مي سوری لکه نی پـــــه نغمو اوازونه
يار زمـــــابي وفا پـــــه جفادئ عـالمه
نقصان کل زمـــــاخپل دګـــــناه دريابونه
يار مي ګل زه بلبل پـــــه ژړاپسې مـــــرمه
دبلبل سينه تل تـــــرختلي خـــــارونه
دلبري دلـــــجويي رهبري دي غـــــواړمه
که ماخلاص په اخلاص کـــــړې دغم له بارونه
مـــــاغريب کـــــړه بعيدله شيطانه شديد
بدلـــــوي سودايي پـــــه دنياجنتونه
مامريد کـــــړه قـــــريب دګلشن عندليب
ستاحبيب ســـــتامجيب پرښندم سرمالونه
ښه جلال ښه جـــــمال شين دي خال ده صنمه
پـــــه ظهوردي خـــــراب دکفارو ملکونه
ستانظرشـــــوخنجرپـــــه مجروح مي ځګر
سپين دي غـــــابن وانوارپه روښان اسمانونه
ستاصـــــديق ستارفيق ترهـــــمه وشفيق
يارغـــــاردســـــداردهجرت په مزلونه
پتهولـــــو خـــــوبان افضلين مي جانـــان[116]
بهـــــتري مهـــــتري پـــــه آيات حديثونه
ستاابلـــــق ترفـــــرق وتبرشوی مطلق
نازبردار ، رازکـــــدارترجمله حجابونه

[116] دانيم بيتی په لږتصرف رانقل سوی دئ. په اصل کي داسي و:
پتولوخوبان پرماګران افضلين مي جانان

(c) ketabton.com: The Digital Library

دابیان شـــــوعیان د(امیر) پـــــه زبان
خـــــوش لسان درفشان دجـانان صفتونه

***

دعشق اورمي پــــــرزړګي وکـــــړه پوښتنه
زمــــــاپرحال په چابکي وکـــــړه پوښتنه
شیږداغــــــونه عشق راکــړي پرسینه دي
دازخـــــمونه دمـــــرګي وکړه پوښتنه
ورنځـــــورتـــــه که دوادديدن ورکـړي
زمـــــادواده پرهېزي وکـــــړه پوښتنه
بیکاره غـــــلام دیاریــــــــم ورته ژاړم
نن دغـــــلام پربېکاري وکـــــړه پوښتنه
هیڅ حاجت زمـــــــاپه کاروخدمت نشته
زماژړایارخـــــوښوي وکـــــړه پوښتنه
درقیب دلاسه ډېرپـــــــه زړه غـــــمجن یم
نن زمـــــاپرغمګیني وکـــــړه پوښتنه
عشق جـــــهازشوګډ یې کړم په محبت کښې
ته مـــــهربان شه پرغرقي وکـــــړه پوښتنه
(ملاامیر) پـــــه سپینه ږیره تل ژړاکـــــړي
راشه زمـــــاپرغریبي وکـــــړه پوښتنه

***

الماسي خنجرپــــــه لاس زمـــــاددلبرده
عـــــاشقان پـــــه قتلـوي دایې هنرده
چې په برخه یې خـــــــواري دسوزګدازشي
خـــــودبه ژاړي چې زخمي یې دزړه سـرده
هـــــغه څوک چې وي ببغم دیارله فکـره
ســـــړی نه ده پـــــه مثال دګاوخـرده

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمحبت پـــــه اوريې ســـــوی پـه کلونو
چې وصـــــــال را بانـدي راغی نن اختره ده
غـــــلامي مي په اخــــــلاص دکامل وکړه
اوس ماذون شوم دکامـــــــــل هسي نظره ده
وخـــــادم ته دمـــــــــخدوم فيض رسېږي
هيڅ شک نشته درســـــــــول دخولې خبره ده
عـــــاشقان (يې) وديدن ته هـــــــوسېږي
څني پاتــــــــــه نام وننګ وســـــيم وزره ده
صادقان دیارپــــــــــه مينه هـــــغه ځوک دي
چې پــــــــه لاس (يې) همېشه دعشق دفتره ده
عـــــامـــــــلان دشريعت مي فايضين دي
پاک الله څني راضي هـــــــــــــــم پيغمبره ده
عـــــاشقان ترسرومـــــــــال ويارته تېردي
چې ليدلی يې جانــــــان پــــه خپل بصره ده
ديارميني تورکـــــــــودی کړم په جهان کښي
خاکساري مي جـــــــــوړه کړي پرخپل سره ده
ګـــــمنامي لــــــويه رتبه ده (ملاامیــــره)[117]
اختلاط دزمــــــــاني ډېرشــــــــوروشره ده

***

که وصال داشنای غـــــــواړې روځ دغه ده
بياخه نه شي دمــــــــــــــرګي سخته ناره ده
نن دي وارده چې راکب پـــــــرخپل مرکب يې
له مـــــــــــــرکبه که شيوه شوې توره شپه ده
په تياره کښي څـــــوک رسېږي ومقصودته ؟
لــــــــوی مثال دئ نيکي واخله لاربنکاره ده

---

[117] اصل: ګمنامي لويه رتبه ده ملاامیره فقيره.

(c) ketabton.com: The Digital Library

کـــــمبختان مي غـــــــافلان د یارله ذکره
لـــــــــغزیده وي وخپل نفس تـه مسخره ده
پــــــرهـــــــمت د زاهـــــد انو آفرین شه
نفس شیطان یې پـــــــه عـذاب بنه تماشه ده
پیروي د پاک قـــــــرآن مــــــو په نصیب کړې
چي همېش زمورېپه خــــــــوله ورد و ظیفه ده
په نصیب مــــــــــو شفاعت د پاک رسول کړې
پاک سبحان بې کي[118] خــوشحال کـړې وعده ده
له دي خپلي بــــــــــدبختۍ شخه په عذاب یم
ګیله نشته پرهـــــــــرچـــــــامي توره شپه ده
هـــــــرعـــــــاشق شیرین ګفتن شیرین زبانه
(ملاامیر) مي دریاشي ډکـــي[119] ســـــــینه ده

❋❋❋

هغه څوک چي صادقـــــــــان وي ستا په مینه
محبت بـــې[120] هـــمېشه پــــــرخپل یارو ینه
اول حـــــــال د سالک دادئ اي درو یـــــــشه
چي پــــــــه حب کي د خپل شیخ به فناه شینه
حقیقت د حب یې هلته ظـــــاهـــــــــــــرېږي
چي د پاک رســــــــول په شـــرعه عمل وینه
دویم حـــــــال د صادق داده په محبت کښي
چي د پاک نبي پـــــــه حب کښي فـــــناوینه
دریم حــــــال فنافی الله بـــــــولي طالبه
بې له یاره مــــــــاســـــــوا کل ترک وهینه

---

118 بې کي = به یې کړي
119 ډکي = ډکه یې
120 بې = به یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

هغه عشق نه دئ بل ښــــــه دئ دروغ وايي
چي خالي به له دې دروحبو څــــــوک وينه
هــــــرچي لاردشــريعت يې وي پرې ايښي
رهـــــــبردده شيطان اورتــــي[121] شکـــوينه
که باوردي پـــــه آيات و حـــديث کېږي
ملحدي پـــــه طـــــريقت کښي ډېره وينه
هــــــغه څوک چي مستقيم پـرشريعت شوه
پـــــه سپين مـــــخ به آخرت لـره ورځينه
خـــــدايه عشق مي برابرپرشــــريعت کړې
چي مـــــقام د مـــوحدی مي روزي شينه
(ملاامير) غــــــريب صادق کړې ستا په مينه
امان راکـــــــــــړي په توحيد کښي له لعينه

***

ستا د هجران په اور وســــوی ارامي غوا ړمــــه[122]
زړه مي زخمي دا ستا له لاســــه دوايي غوا ړمه
دوامي وصل د جانــــــــان ګنج نوري غوا ړمه
زه خوار مسکين يـم بې تسکين زه دلجويي غوا ړمه
ستا د محبت پــــه درياب غرق صدف دري غوا ړمه
زه غواص تېر(يم) تــرخپل سر اجرت قوي غوا ړمه
له دوا ړو کــــــــونويم ببغم روښندلي غوا ړمه
له پخته ګانـو مي حساب کړې ګمنامي غوا ړمه
سيرو سلــــوک را باندي تېرشو مقبولي غوا ړمه
نفس و شيطان مي دښمنان ستا مــهرباني غوا ړمه
زمـــــــا مشرب د نقشبند پيرمجددي غوا ړمه

---

[121] اورتي = اورته يي

[122] دي غزل ته پرسرکښلي دي: مناجات فقيرملاامیرمحمد

(c) ketabton.com: The Digital Library

تاچندبه ســـــــوزیمه نورمحمدي غواړمه
درعشق تـــوسوختیم دروصلت رهنمایي غواړمه
عـمرم عبث گذشت درطاعت عمرثاني غواړمه
پیرمي اولاددعـــــــمریارپیرقریشي غواړمه
(ملاامیر)خواریږ دامنگیرزي[123] غـــلامي غواړمه

***

په خـــــوبانــــوکښي کلانه راشه راشه
زمـــــــادزړه محبه گـــــرانه راشه راشه
پیروي دي قبلـــــــوم پــــــردووچشمانو
ته یې نورزمـــــــــــادچشمانه راشه راشه
زمادپیرنـــــــــــوربه رهبرشي ستا ترنوره
ستانوربه شي رهبره تـــرسبحانه راشه راشـــه[124]
(دا)ستانـــــــورده وسیله زمـــاووصال ته
تــــــه همېش پـــــرخپل رب گرانه راشه
مـــــحبت دیارافضل تـــــردوه جـــهانه
ته یې زمــــــادزړه ارمـــــانه راشه راشه
په کامل صفت موصوف تــــــــرکل عالم یې
باطن نـــــــورظاهـــــرانسانه راشه راشه
ستاامت هــــــمیشه فـــــــخرپه تاکاندي
تــــــه ســـــــرداریې دنبیانه راشه راشه
ډېردي قـــــــدرهـــم حرمت پرخپل خالق ده
کامــــــــل میره دخــــــوبانه راشه راشه
کمینه امتي ســــــتایم پاک رســـــــوله
زه (امیرمحمد) ســـــتادغلامانه راشه راشه

---

[123] زي = زه یې

[124] دغه بیت درې ځلې زیات دئ. (هوتک)

(c) ketabton.com: The Digital Library

***

عشق سـرسري نه ده چي له سره دي بد رشي
محبت عـارضي نه ده چي له زړه ثخه بد رشي
بیان دعشق کـومه و سالک ته يې ښیمه
مشتق لـه عشقیه دئ چي پیچان[125] پربل شجرشي
عشقیه مي هـغه شی ده چي غالب شي پرګیاه
ذات دګیاه ورک شي عشقیه مي پـراظهرشي
مثال دمومن داده که انصاف لـرې منصفه
که عشق باندي غالب شي ترګیاه (يې) حال بترشي
عشق ده په دوه قسمه ته يې زده کړه اې سالکه
یومي رحـماني بل شیطاني که دي باورشي
شیطاني هغه تـه وايي چي نقصان دشریعت وي
ناري تجلې ویني پـه غلط مي ګاوو خرشي
رحماني هـغه ته وايي چي پرشرع مستقیم وي
شـوارق به دانوارفیوضات باندي مطرشي
تمیزددې دووګـران دئ دخطرځای يې دغه ده
سالـم به ترتېرېږي هغه ثوک چي بختورشي
زه (ملاامیر) فقیریم په بیتوکـړم بیانونه
محناج زه دوعـایم که پرمادخدای نظرشي

***

بدبخته زمانه شـوه له طاعته غافلان دي
ودین ته يې شاکـړې په دنیاپسي روان دي
بیدارشئ مومنانـولوی سفرلرئ په مخه
نکیرمنکربه درشي سـوال جواب يې په ایمان دي
کامل که دي ایـمان وهیڅ دي وېره خطرنشته

[125] عشق پیچان یورازګیاه ده، چي پرنوروګلانوراتاوېږي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

راووزه ونیکۍ تــه بدعمل دي دڅان زیان دي
فهم وکه (اې) مـــــــومنه عاقبت دادنیا پاته
محصل دهــرچا مرګ دئ څني پاته یتیمان دي
سپین زېره دي توربږي ګناهـــــونه دي ډېربږي
صیقل (یې) اسم ذات ده شـریعت که پرراوړاندي
پنځه روځي ژوندون دئ عـــاقبت به روانېږو
ژاړه (ملاامیره) نـفس شیطان دي دښمنان دي

***

یوه درخته یې نهال کــــړه په قدرت کښـــي[126]
ثلورښاخ (یې) ورپیدا کــــړه په زینت کښي
هر(یو) ښاخ له ګوناګـــــون مېوې څخه پرده
زاغــان څني محروم بلبلان ګډ په وصلت کښي
بلبلان چي همېشه پــــرګل مین ملامت نه دي
معطرېږي دل وجــــــــان په حقیقت کښي
چي بلبل غـــــــوندي صادق په مینه نه شي
دامشکل ده چي به ګــــډ شي په جنت کښي
ســـــاکنان دهغي درختي هـــغه څوک دي
چي ترسروترمــــــال تېرشي په محبت کښي
مــــــــثال ددرختي ذات دپاک حبیب ده
چاياران یې ثلـــــــورښاخه په قربت کښي
بلبلان مي عـــــاشقان دخدای دوستان دي
رب ورکړي خــــــوشحالي په آخرت کښي
زاغان مي کافـــــــــران منکرالحق دي
محرومي شــــــوله ورپېښه په خلقت کښي
پـــــه اول کښي مي ابیات مـــــغلق ویلي

[126] داغزل په اصل کي د(ښ) په ردیف کي وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

په آخريې معنی ګـــــوره په وضحت[127] کښېـــي
ربه ســـرومال قـــــربان زمـــاترنبي کړي
(ملاامیر)غریب غــــــلام تل په خدمت کښېي
عـــــاشقان دیارجـــــفاپروفـــابولي
(ملاامیر) فقیرمغموم ده پـــــه هجرت کښېي

***

دخپل اشــــــــــنای دیدن له تلمه په تلوار...
زه خبرنــــــه وم چي پـــــه مخه رقیبان راځي
دیاردغم ګـــــردوغبارزمـــــاپرځان راځي
دیارله عشقه مي خـــوناب نن ترچشمان راځي
(را) میسربه وصــــــــال نه شي بې ژړاعالمه
دفـــــراق اوښکي مي بهېږي پرګرېوان راځي
دادنیاکه هــــــمګي ګل وګلــــــــــزارشي
عـــــــاقبت به شي فنادمـــــرګ خزان راځي
څه دغم ژوندون يې زمــــــــاپه قسمت راکړ
بي له یاره دعشق دودمي تـــــــــردهان راځي
زماپه اوښکـــــــــوهیڅ اثرپرجانان نه شي
زمــــــاپرحــال نن په ژړازمین اسمان راځي
سرګــــــــردان وپایدوان پـــــــردادنیایمه
ترک به نه کړم ستاطلب که هـــرڅوزیان راځي
دجنت تـــــــرګلـــــو زیاتي تــــماشه ده
چي مستغرق شـــم دیارفیض لکه باران راځي
که وفانه کــــــړي نن دژوندرمـــــــق باقي ده
اوکه نه وي (ملاامیر) غــــــریب ګریان راځي

***

[127] وضحت = وضاحت ، څرګندتیا

(c) ketabton.com: The Digital Library

ستاجـــــفاده همېشه مـــــــاژړوي
رقیبان پـــــه نصیحت مـــــاخندوي
زه حیران یـــــم چي ژړاکــــړم که خنداکړم
نه پـــوهېږم چي یارزمـــــا څه خوښوي
دجـــــرس له حــــاله حال زمامعلوم شو
تـــــرخندازمـــــــاژړا یــــــارقبلوي
دادنیادژړاځــــــای چي ببغـــــم نه شي
ستاژړالــــــــره اجـــــرت یاردرکــوي
داجـــــــرت حساب مي خپلــه زندګي ده
عــــــاقبت دصــــــورت حجاب پاره کوي
دمحشرپـــــه روځ بــه نیک وبدښکاره شي
دانایــــــــان مي نیک پـــــه بدنه بدلوي
آئینه دزړه صفاکـــــــړه له هــــــــــرزنګه
(ملاامیره) خدای رحـــــــمان ده رحم کوي

***

عــــــاشقان دي بیماران پـــــه زړه زخمي
ددیدن زکات غــــــــواړي پــه مسکیني
هیڅ حـــــاجت یي ددنیا په چـــــاره نه وي
نه پـــــــــه کاریي وي جنت غــلمان حوري
دخپل یاردیدن یي خـــــوښ تردوه جهان وي
قاسم کـــــــړی ښـــــــه قسمت دئ ازلي
دتوحیددباغ مي هــــــــرعـــــاشق بلبل ده
ودي باغ تـــــه بل مــــــــرغــه لارنه لري
دګلانــــــــوسیل بي بـــــــــــهاره نشته
ددیداررروځ لـــــــوی بـــــهارده کاملي
په نصیب دي ښه دیداریه لـــــــوی بهارشه

(c) ketabton.com: The Digital Library

(ملاامیره) جنت پرېږده د دیــــارشــــه محبتي[128]

❋❋❋❋

❋❋

❋

❋

❋

❋

[128] تردې غزلي وروسته دنسخې په پای کې د (زمامقصود) رکاب راغلی دئ خونسخه پرهمدې ځای نیمګړې ده اوزه نه پوهېږم چې ځوپاڼې به یې لوېدلې وي (م. هوتک) .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library